

LAISVĖ
Semi-Weekly
102-02 Liberty Ave.
Ozone Park 17, N. Y.
Tel. Michigan 1-6887

Entered as second
class matter at the
Post Office of Ja-
maca, N. Y., under
the Act of March 3,
1879.

L A I S V Ė

THE LITHUANIAN SEMI-WEEKLY

LAISVĖ—LIBERTY
Dukartsavaitinis

Dalis Queens apskrityje (N. Y.) \$10.00
Kanadoje \$10.00
Kitur užsienyje \$12.00
Jungtinėse Valstijose \$9.00
Pavienio egzemp. kaina 10 centų

PRICE 10c A COPY

No. 49

Ozone Park 17, N. Y. Antr., birželio (June) 19, 1962

METAI 61-ji

KRISLAI

Nejaugi?
Puikios galimybės.
Svarbus laimėjimas.
Pagal programą.
Apie fašistines bestijas.
O kodėl ne?
Kitaip negalėjo būti.

Rašo A. Bimba

Iš Washingtono plinta po šalį blogos naujienos. Visur jau kalbama, kad pastangos laimėti seniems žmonėms medicininį aprūpinimą šiame bus sužlugdytos. Kongrese laimi žmonių priešai. Pati vyriausybė nebetenkanti vilties laimėti.

Tai greito susirūpinimo reikalas. Nejaugi bus leista reakcijai taip lengvai laimėti?!

Didžiulės istorinės svarbos susitarimas dėl Laoso. Tai gražus taikaus sugyvenimo politikos laimėjimas.

Pasitenkinęs prezidentas Kenedis, pasitenkinęs premjeras Chruščiovas. Pasitenkinusi visa žmonija.

Visų geros valios žmonių troškimas: tegu visos didžiulės tarptautinės problemos išsprendžia taikos dvasia!

Apeliacijų teismo nuosprendis Philip Bart byloje didelės smūgis visiems ragangaudžiams. Jiems nepavyko pasodinti į kalėjimą žmogų už tai, kad jis atsisakė būti "infanteriu" (šnipu, išdaviku, provokatoriumi).

Philip Bart laimėjimas yra konstitucijos laimėjimas. Šis teismo nuosprendis padės panašioje padėtyje atsidūrusiems kitiems darbininkų vadams.

Chicago kunigų dienraštis (birž. 8 d.) didžiulėmis raidėmis pasigyrė sužinojęs, kad pasaulinis jaunimo festivalis, kuris liepos mėnesį įvyks Suomijos sostinėje, bus grynai komunistų išradimas. Jam tai esą aišku iš festivalio programos, kurios vienas punktus, girdi, skamba: "Karas naikina—taika stato."

Mums gi atrodo, kad šandien jau taikos trokšta ir už taiką kovoja milijonai ir nekomunistų. Tiesa, komunistai yra energingiausi kovotojai už taiką, kaip ir už visus kitus žmogiškai svarbius reikalus, bet tas, kuris nemato, kad to paties siekia ir daug kitų žmonių, turi būti aklesnis už aklą.

Tai dar kartą įrodys ir pasaulinis jaunimo festivalis, nes jame dalyvaus daug, labai daug atstovų ir nekomunistinio jaunimo.

"Vienybė" (birželio 8 d.) įdėjo tris dokumentus, kurie liečia du pabėgėlius iš Lietuvos. Tai kruvini, baisūs dokumentai. Visi trys liečia Stasų Žakevičių, kuris čia gyvena ir darbuojasi pasivadinęs Zymantu.

Viename tų dokumentų figūruoja ir Čiuberkis, dabartinis Clevelando "Dirvos" redaktorius. Jums buvo žakevičiaus Vilniuje pavesta sudaryti karo lauko teismą šaudymui Lietuvos žmonių! Ir, aišku, Čiuberkis tą pareiškė atliko šunišku atsidavimu.

Be to, budelių galva Žakevičius pavedė kokiam tai Kalandrai su Čiuberkiu "šių naktį daryt rajonines kratas, apsupus namus ištisai, neaplenkiant nei rūšių, aukštų ir t.t."

Kitame dokumente Žakevičius įsako "visų karo metų įstatymų griežtumu" (tai yra, sušaudymu) bausti visus asmenis, kurie "skleidžia gandus". (Tąsa 5-tam pusl.)

Unijų turtas siekia \$1,300,000,000

Washingtonas. — JAV darbo sekretorius A. J. Goldbergas paskelbė, kad pagal Labor-Management Disclosure įstatymą, darbo unijų raportavo apie savo taupinius. Jų turtas siekia \$1,300,000,000.

Turtingiausia iš unijų yra The International Brotherhood of Electrical Workers unija, kurios turtas yra \$111,311,000. Antroji iš turtingųjų yra United Mine Workers unija, kurios turtas \$110,419,000. International Ladies Garment Workers unijos turtas siekia \$44,741,000.

Peru respublikoje reakcija ir karininkai suokalbina

Lima. — Nors prezidentinius rinkimus laimėjo Viktoras de la Torre, bet reakcininkai ir karininkai sako, kad jam neleis užimti prezidento vietos. Jie tvirtina, būk rinkimus laimėjo Fernando Belaunde Terry. Militaristai jau okupavo 22 distriktus ir įsakė balsus perskaityti.

Pirm balsavimų militaristai rėmė generolo Odría kandidatūrą, bet tas mažiausiai gavo balsų.

Peru respublika randasi Pietų Amerikoje, prie Ramiojo vandenyno, tarp Ek-

United Steel Workers of America turtas yra \$31,552,000, jos metinės pajamos \$62,097,000. United Auto Workers unijos turtas yra \$30,760,000, o metinės įplaukos \$42,066,000. International Brotherhood of Teamsters turtas \$38,813,000. Ši unija yra skaitlingiausia nariais, kurių yra arti dviejų milijonų.

Iš 260 unijų apie 180 unijų turi metinių pajamų mažiau milijono dolerių. Biedniausia unija yra International Allied & Chemical Workers of America, kuri randasi Barburton, Ohio, nes ji visai neturi taupinių.

Jungtinės Valstijos lavina pabėgėlius diversantus

Bad Tolz, Vakarų Vokietija. — "Jungtinės Valstijos čionai lavina Dešimtąją specialaus veikimo grupę," rašo Jack Raymond. Grupė beveik visa sudaryta iš komunistinių šalių pabėgėlių. Šioji militarinė jėga dalijasi į 35 dalis ir vartojama 35 skirtingas kalbas. Atsitikime karo, arba kitokio reikalo, kiekviena grupė tampa nusileisti parašūtais ir komunistinė šalis, iš kurios ji paeina. Tokia grupė ten rastų savo tautiečius, jų tarpe senų pažįstamų ir sėbrų. Jos nariai žinotų tos šalies istoriją, kultūrą, papročius. Savaimi grupė galėtų būti ir neskaitytinga, bet jos pareiga — organizuoti tuos, kurie nepritaria komunistams.

Grupės nariai į savo pusę turėtų traukti vietos gyventojus, vienus įtikindami, kitus papirkdami, trečius grasinimais, o įbauginimui turėtų veikti greitai.

Dešimtoji grupė lavinasi Bavarijos kalnuose. Jai vadovauja pulkininkas S. H. Matheson, o visų grupų vadovybėje Pentagonose stovi generolas Arthur G. Tru-

deau, laike Antrojo pasaulinio karo buvęs JAV užsienio žvalgų viršininkas. (Gen. Trudeau pareiškė: "Su pagalba tokių partizanų, arba specialiai išlavintų žmonių mes galime nuversti komunistų valdžias...")

Bad Tolze lavinamoji grupė taikoma prieš Tarybų Sąjungą ir kitas komunistų šalis Europoje. Fort Bragg, N. C., yra lavinamos Septintoji ir Penktoji grupės. Septintoji grupė ruošiamą veikimui Lotynų Amerikoje, o ypatingai Kuboje. Penktoji — Afrikoje ir Antimuosiuose Rytuose.

Šių grupių nariai ne tik turi skirtingą tikslą, negu kiti JAV militariniai daliniai, bet jie skirtingai lavinami ir užlaikomi. Pirmoje vietoje jie turi "laikyti liežuvį už dantų." Šių grupių yra žalia uniforma, amžius daug vyresnis, negu kiti JAV karių. Nariai yra užsienyje gimę, JAV piliečiai, tiesa, senesni jais patarpe. Nors Dešimtoji grupė randasi Vakarų Vokietijoje, bet ji yra tik JAV komandoje.

PIENE PADAUGĖJO ATOMINIŲ NUODŲ

Washingtonas. — Nors įvairūs specialistai bando kalbėti apie "svarumą" Jungtinių Valstijų atominių bombų, kurios bandomos Ramiajame vandenyne, bet sveikatos departamentas pripažino, jog piene atominių nuodų padaugėjo. Tiesa, jie sako, kad "jis nesudaro pavojaus."

DAUG YRA JAUNŲ PARTIZANŲ

Saigonas. — Pasirodo, kad Pietų Vietnamo partizanų eilėse yra ne vien suaugę vyrai ir moterys, bet ir daug jaunuolių apie 14-kos metų amžiaus. JAV karininkas pareiškė: "Aš negaliu save priversti šaudyti 14-kos metų vaikus... Kaip tada į Vakarų žiūrės Azijos žmonės?"

IŠ VISO PASOULIO

Washingtonas. — JAV vyriausybė draudžia Republic Aviation Corp., Farmingdale, N. Y., darbininkams skelbti streiką. Ji reikalauja, kad jie susitarę su korporacija kontraktų reikalais. Mat, šios korporacijos fabrike stato valdžiai karinius lėktuvus ir gamina raketas. Ten dirba apie 11,000 darbininkų.

Montrealis. — Šimtai kalerių sukilo St. Vincent de Paul federaliniame kalėjime. Valdžia pašaukė armijos dalinius jų numalšinti.

Marselės, Francūzija. — Per 24 valandas iš Alžyro jau atvyko 10,000 francūzų pabėgėlių.

Daka. — Rytų Pakistane lįjo per 48 valandas ir iškrito 20 colių vandens. Nuostoliai labai dideli.

Londonas. — Anglija savo ambasadoriumi Tarybų Sąjungai paskyrė H. Trevelyaną.

Vėliausias žinios

Alžyras. — Francūzų slaptosios armijos vadai ir Alžyro liaudies vyriausybė susitarė baigti karą. Alžyro vyriausybė garantavo tam tikras nuosavybių teises ten gyvenantiems francūzams. Francūzų vadai įsakė savo pasekėjams baigti teroristinius užpuolimus.

Lima. — Peru respublikoje militaristai nesustatko savo tarpe. Vieni stoja už F. B. Terry, kiti laukia ką pasakys dabartinis prezidentas Manuel Prado y Ugarteche.

Maskva. — Sulaukęs 70 metų amžiaus mirė žymus Tarybų Sąjungos generolas Andrejus V. Krulevas.

Roma. — Išėjo į streiką 1,200,000 plieno darbininkų, reikalaujanti algų pakėlimo.

New Yorkas. — Mirė anglių diplomatas W. Wiseman.

Maskvoje baigėsi idomus teismas

Maskva. — Čionai baigėsi idomus teismas. Buvo teisiami du armėnai Sergio Tumanjan ir Henko Sekojan, abu po 25 metus amžiaus. 1961 m. rugsėjo 10 d. jie, kad pagrobti lėktuvą ore, peiliais puolė lakūną E. Bakšijaną. Lakūnas buvo sužeistas, bet jis sušpėjo lėktuvą nuleisti ant žemės. Lėktuvui atsitreikus trečiasis užpuolikas Mavsejan užsimušė.

H. Sekonjan'as sakė, kad jis norėjo pabėgti į Vakarų ir pereiti į vokiečių načių tarnybą, nes buvo infor-

muotas, kad už tai būtų gaves gerai mokėti.

Sergo Tumanjan'as sakė, kad 1959 metais, kada Maskvoje buvo Jungtinių Valstijų industrinė paroda, tai jie lankėsi parodoje ir JAV "aiškintojas" juos užtikrino, kad jeigu jie lėktuvu pabėgs į Vakarų, tai gaus daug pinigų, bus turtingi visam amžiui. Jiems sakė, kad jie galės parašyti knygą prieš Tarybų Sąjungą, už kurią gaus tiek pinigų, kad bile turtinga mergina sutiks su jais apsivesti.

Tarybinis teismas juos nuteisė sušaudyti.

Kas tie Jungt. Valstijų strateginiai taupiniai

Washingtonas. — Senatinis komitetas, priešakyje su senatoriumi S. Symingtonu, tyrinėja Jungtinių Valstijų strateginių medžiagų taupinius. Symingtonas sako, kad jų yra sutaupta už 11 bilijonų dolerių, tai yra, bent už penkis bilijonus dolerių daugiau, kaip jų reikėtų karui kilus.

Cinko supirko aštuonis kartus tiek, kiek reikalinga. Vien ant cinko taupymo JAV turi apie \$100,000,000 nuostolių. Kobalto yra sutaupta 7 kartus tiek, kiek jo būtų reikalinga.

ga. Seka perdidelis taupymas: švino, skardos, aliuminio, gumos, nikelio, mangano, vario ir daugelio kitų nerūdijančių metalų.

Senatorius sako, kad blogiausia yra su maistu ir tomis medžiagomis, kurios nuo ilgesnio laiko nustoja savo vertės — palaipsniui genda.

Washingtonas. — Association of American Railroads skelbia, kad dabar daug mažiau žmonių važinėja traukiniais, negu prieš penkerius metus.

Kritikavo Jungtinių Valstijų "pagalbą"

Montevideo. — Urugvajaus parlamente du žymūs veikėjai — E. V. Haedo ir Benito Nardone — kritikavo Jungtinių Valstijų politiką. Jie sakė, jog neteko vilties, kad JAV "Alliance for Progress" pasitarnautų Lotynų Amerikai.

Jie nurodė, kad Urugvajaus ekonomistai buvo paruošę planus: statymui liamonių, mokyklų, poilsio namų ir gavimui žemdirbystės mašinų. Tų planų pravedimui prašė iš JAV "pagalbos fondo" pinigų, bet negavo. Sako, kad JAV tvarkytojai "Alliance for Progress" stovi už statymą industrinių įmonių, kurios būtų JAV kapitalistų rankose.

MAISTO STOKA, BET NĖRA BADO

Havana. — Prieš tris mėnesius Kuboje buvo įvesta maisto racionalizacija (porcijų dalinimo sistema). Komercinėje spaudoje buvo daug rašyta apie "badą," bet pasirodo, kad jo nėra. Po racionalizacija paeina: mėsa, sviestas, riebalai, kiaušiniai, miltai; gi duonos, cukraus, medaus, sausainių, žuvų gali pirkti, kiek tik nori.

Turčių kampanija už taksų numušimą

New Yorkas. — Komercinėje spaudoje prasidėjo plati korporacijų kampanija už taksų numušimą. Greta redakcinių straipsnių telpa garsinimų formoje aiškinimai po antraštelėmis: "The U. S. needs tax cuts now."

Korporacijos įrodinėja, kad JAV Kongresas tuojuo privalo joms sumažinti taksų nuo pajamų 65 procentais, jeigu "nori šalies ekonomiką pataisyti."

JAV KARININKAI MUŠĖ KORĖJIEČIUS

Seoulas. — JAV aukštoji komanda pažemino laipsniais du karininkus D. W. Swansoną ir T. M. Wilde, kurie mušė civilinius korėjiečius, norėdami išmokyti "apsėjimo su amerikiečiais." Pietų Korėjoje randasi 50,000 JAV karininkų ir karių.

Maskva. — Tarybų Sąjunga išpėjo Vakarų prieš kurstančius veiksmus vakeriniame Berlyne. Nurodė, kad Vakarų Vokietijos kanclerio Adenauerio atsilankymas prieš tarptautinį TSRS ir Vakarų susitarimų dvasiai vakarinio Berlyno tvarkyme.

L A I S V Ė

LITHUANIAN
SEMI-WEEKLY

PUBLISHED BY THE LAISVE, INC.

Published Tuesdays and Fridays, except in case of Holidays
102-02 LIBERTY AVENUE, OZONE PARK 17, N. Y.

Entered as second class matter at the Post Office of Jamaica, N. Y.
Established April 5, 1911

ROY MIZARA, Editor

SUBSCRIPTION RATES:

United States, per year	\$9.00	Canada, Lat. Amer., per year	\$10.00
United States, per 6 months	\$5.00	Canada, Lat. Amer. 6 months	\$5.50
Queens Co., per year	\$10.00	Foreign countries, per year	\$12.00
Queens Co., per six months	\$5.50	Foreign countries, 6 months	\$6.50

Ragangaudžių tikslas

KONGRESINIS Neamerikinio tyrinėjimo komitetas, kuriam vadovauja Francis E. Walter, pasiryžo inkvizuoti 16 asmenų, gyvenančių Clevelande (Cuyahoga apskrityje). Nelaukęs, kol šaukiamieji inkvizicijai asmenys bus "apklausinti", komitetas pirmiausia viešai paskelbė jų vardus ir pavardes; išspausdino Clevelando miesto dienraščiai.

Ką gi tai rodo? Tai rodo, jog inkvizitoriams nerūpi ką nors iš šaukiamųjų sužinoti, ką nors patirti; jiems pirmiausia rūpi tuos žmones pažeminti, išniekinti, parodyti visuomenei: žiūrėkite, mes juos šaukiame inkvizicijai, tai reiškia, kad jie yra "raudoni", "blogi!"

Prieš tokia to komiteto taktiką viešai užprotestavo kai kurie Clevelando ir apylinkės dvasininkai, taipgi American Civil Liberties organizacija.

Tokius dalykus reikia smerkti!

Peru respublikoje

NESENIAI PERU respublikoje (Pietų Amerikoje) įvyko prezidentiniai rinkimai, kurių rezultatai, sakoma, bus pilnai paskelbti šiomis dienomis. Dienraštis "New York Times" rašydamas apie rinkimus balsavimus Peru respublikoje, pareiškia, kad Lotynų Amerikoje Peru yra viena valstybių, kur labai rimtai grūmoja socialinė revoliucija. Kodėl?

"Peru yra valdoma labai mažos, turtingos ir privilegijuotos baltų ir mastizų (maisytkraujų) oligarchijos." Rašo laikraštis: "Tradiciniai, sakoma, 30 ar 40 šeimų kontroliuoja visą šalies turtą, turi savo rankose politinę ir militarinę galią..."

Du trečdaliai peruviečių—visų pirma indėnai—neturi jokio turto, jokių privilegijų. Kiti darbo žmonės per metus tuozdirba mažiau kaip \$60!.

Feodalai, kurie sudaro du procentu šalies gyventojų, turi sugrobę 70 procentų visos dirbamos žemės. Pusė reikiamo žmonių maisto yra importuojama iš kitų šalių. Miestas Lima—bene vienintelis toks pasaulyje miestas, kur yra tiek daug lūšnynų. Ir tu pačiu kartu tame mieste yra puikiasių pasaulyje palocių!

Kadangi Peru yra tokia baisi padėtis, tai jos valdovai, labiau negu kas kitas, bliana prieš revoliucinę Kubą, visai niekina Kostro, žiauriai puola kiekvieną pažangesnį žmogų. Mat, jie bijosi, kad peruviečiai nepasektų kubiečių, kad nepradėtų kovoti už savo elementarines teises, už didesnį duonos šmotelį.

Jungtinėse Tautose Peru valdžios atstovai nuduoda geriausius demokratų, Peru valdžios narių kalbos—kaip aniuolu, o darbai—velniški.

Alliance for Progress (Sąjunga vardan progreso), kurią prezidentas Kenedis paskelbė, turėtų padėti Peru respublikos alkaniems žmonėms. Bet ar padeda? Ar Sąjunga vardan progreso išgelbės Peru nuo socialinės revoliucijos?

Mūsų spauda ir piknikai

BIRZELIO 24 DIENĄ Baltimorėje įvyks mūsų laikraščio "Laisvės" naudai piknikas.

O liepos 1 dieną "Laisvės" naudai piknikas įvyks Brocktone-Montelloje.

Kaip matome, abudu piknikai viens nuo kito labai arti, skaičiuojant laiku, bet geografiškai—jie toli.

Baltimorės piknikan kviečiami atsilankyti visų pirmiausia to miesto ir apylinkių lietuviai, taipgi filadelfiečiai. Šiemet baltimoriečių ruošiamajame piknike bus nemaža ir niujorkiečių—dainuos ten Aido choras, bus ir kitokių iš čia svečių.

Brocktono piknikan suvyks Naujosios Anglijos lietuviai, kuriems rūpi, be kitko, pažangios lietuviškos spaudos Amerikoje palaikymas.

Lankymasis į tokius piknikus—svarbus dalykas. Juose žmonės gali kultūriškai, gražiai praleisti laiką, pasišnekėti su retai sutinkamais žmonėmis. Bet svarbiausia: atsilankymas į tokius piknikus paremia pažangią lietuvišką spaudą, be kurios visiems gyvenimas būtų sunkus.

Jei galima būtų sudėti ant svarstyklių tas idėjines gėrybes, kurias "Vilnis" ir "Laisvė" davė savo skaitytojams per metų metus, tai susidarytų milžiniškas lobynas. Pamėginkime apskaičiuoti, giliai sumeskime protu, kiek daug davė mums mūsų spauda ir kiek mes esame ja skolingi. "Vilnis" ir "Laisvė", kaip ir "Liaudies balsas", pasidarė mums artimiausi draugai, bičiuliai, patarėjai, kaip ir mūsų šeimos nariai. — LEONAS PRŪSEIKA.

Washingtonas. — Prezidentas Kenedis ir kongresiniai demokratų vadai stoja už tuojautinį taksų numušimą.

New Orleans. — Baltieji šovinistai sako, kad 120 negrų išvyko į šiaurines valstijas, tai yra, gavo "free one-way ride."

Kas ką rašo ir sako

VYNUOGĖS UŽDEREJO, VYNO KAINOS PAKILO

Urugvajiečių "Darbe" skaitome:

Vynuogių plantatoriai šiais metais džiaugėsi geru derliumi uogų, iš kurių yra spaudžiamas vynas, bet "Asociación de los Bodegueros" (Vynininkų Sąjunga) per spaudą pranešė, kad nuo gegužės 1-os pakeliama vyno kaina ant litro 30c daugiau. Taigi mato si kam pasidarė pudingas derlius.

Kaip žinoma, Urugvajuje vyną geria kiekviena šeima, ypačiai prie valgio. Vieni vartoja mažiau, bet yra ir tokių šeimų, kurios per vieną dieną išgeria apie 5 litrus vyno. "Bodegu" savininkai (Vynininkai) yra stambūs kapitalistai, ir jie superka uogas iš uogininkų tiesioginiai nuo plantacijų už pigią kainą. Čia jiems ir plaukia pelnas, kaip iš upelio, o valdžios dekretai jų nevaržo.

MARY HEMINGWAY APIE RAŠYTOJĄ

Neseniai Mary Hemingway, našlė įžymaus amerikiečio rašytojo Ernesto Hemingwayaus, parašė atsiminimus apie jį. Idomu, kad Mary vadina savo vyrą Tėvu arba tėčiu. Paduosime kai kuriuos iš tų atsiminimų epizodėlius (Savaitraščio "Lit. ir menas" vertimas):

"Kubojie", kai Tėtis dirbo, sėdėdamas prie knygų spintos savo miegamajame, aš turėdavau pagrindinį rūpestį, kaip apsaugoti jį nuo lankytojų, besistengiančių patsiskverbtį pas jį. Aš žinodavau: jeigu jį atitrauks nuo tolimų vietovių ir personažų, besikuriančių jo fantazijoje ir popieruje, ir jeigu jis staiga bus nublokštas į realias šios dienos aplinkybes, tai jam, gal būt, jau neapavyks tą dieną vėl nukeliauti į tas vietas ir pas tuos personažus, kuriuos savo mintyse jis buvo sukūręs. Jis rašydavo miegamajame, o ne savo kabinete.

Paskutiniu metu jis yra sakęs man, kad nori paskelbti vieną iš trijų eilėraščių, parašytų tuo laikotarpiu, kai jis antrojo pasaulinio karo metu, prieš atidengiant antrąjį frontą, buvo atvykęs į Angliją ir mes ten su juo susipažinome Londone. Tai "Pirmasis eilėraščių, skirtas Meri"—jame buvo daug švelnumo, ilgesio ir vienvietės jausmo. Man atrodo, kad jis nutarė jį paskelbti todėl, kad tai suteiktų man didesnio pasitikėjimo savimi.

Mes su juo ruošėme planą dar vienos medžioklinės ekspedicijos, kuri turėjo įvykti 1962 metų rugsėjo mėnesį. Vienintelė kelionė, tiksliai apgalvota ir suplanuota, buvo ta, kurią mes atlikome 1953—1954 metais į Rytų Afriką. Aš jau buvau nusipirkusi suachil kalbos žodyną, ruošdamasi būti "vertėja". Vidurinis Tėčio vėnis — Patrikas — nuolatos ten gyvena, jis — profesionalas medžiotojas...

Mes norėjome dar kartą pažvelgti į Klimandžaro šlaitus, padengtus sniegu, ir į Mavanzio viršūnę. Norėjome dar kartą pajusti mūsų baltadaniečių afrikiečių draugų šypsenos šilumą. Taip pat mes norėjome parodyti kažkokį dėmesį savo krikštavaiškiams iš masaji gentės — Ernestui ir Meri. Mes svajojom vėl išgirsti liūtų urzgimą vakarais ir pajusti tuos nepatogumus, kuriuos neišvengiamai tenka patirti, kai nakvojai ant sudedamos lovelės.

Aš svajoju vėl stebėti, kaip kyla iš po Tėčio kojų dulkių debesėliai, kai mes eidavome žąsėle žvėries pėdsakais, klausytis, kaip jis pasakoja visokias istorijas mūsų nešikams ir palydovams jo paties išrasta, vienintele pasaulyje kalba, kuri buvo sudaryta iš italų, prancūzų ir ispanų kalbų žodžių. Aišku, nešikai ir palydovai apsimėdavo, kad jie viską supranta...

Tėtis savo metu mylėjo ir mėgo daug ką — moteris, žvėris, sportą... Bet didžiausias ir

ilgiausiai trukusias buvo jo dvi aistros: jachta "Pilaras" ir žvejyba. Jis man yra pasakojęs, kad žvejoti pradėjęs būdamas penkerių ar šešerių metų...

Kokiame meš bebūtume buvę okeane, kiekvieną kartą, kai išplaukdavome į atvirą jūrą, jausdavomės, tartum vėl viską atrandame pirmą kartą; kartais mes grįždavome tuščiomis, bet parsiveždavome begalybę ispūdžių.

Kokią dieną mums Golfstromas bėpadovanotų, mes visados būdavom patenkinti. Mes didžiudavomės ir būdavom laimingi, kad mokam ir galim bendrai dirbti. Mes buvome ne tik vyras ir moteris, mes buvome draugai, broliai. Tėtis buvo vienintelis mano brolis ir geriausias draugas iš visų, kuriuos kada nors esu turėjęs!"

ANTSYK DU DIENRAŠČIU!

"Vilnis" rašo: Laikraščių ir žurnalų magnatas Samuel Newhouse nupirko abu New Orleans, Louisianoj dienraščius: "Times". Picayune" ir "State-Item".

Pirmasis tik ką paminėjo savo 125 metų sukaktį. Sumokėta už du dienraščius \$37,000,000.

Newhouse laikraščių imperija staigai paplito. Jis jau turi 18 šalies dienraščių ir keliolika žurnalų.

Šios šalies laikraščiai vis daugiau sukaupti ir kelių žmonių rankas. Net ir turintys po šimtą ir daugiau tūkstančių tiražo dienraščiai, susidūrę su dideliais sunkumais, pereina į kitų rankas — susijungia su kitais ar parduodami.

Visi šalies turtai vis daugiau sukaupti ir vis mažesnio skaičiaus žmonių rankas. Ir naudojama pelno didinimui.

Iš laišku

Ištrauka iš laiško, kurį neseniai iš Vilniaus gavo kalifornietis J. Baker.

Mielas drauge,

Šiandien gavau Jūsų laišką, kuriame rašote, kad jau sužinojote apie mus ištikusią nelaimę. Aš kaip tik rengiausi Jums pats apie tai parašyti. Jeigu Jums idomu, keletą žodžių noriu parašyti, kaip tai atsitiko.

Tur būt Jums buvo žinoma, kad P. Rotomskio sveikata nebuvo per daug gera visą laiką. Smetonos kalėjimui buvo gerokai atsiliepię ir jo sveikatą ir jis dažnokai skųsdavosi, kad turi aukštą kraujo spaudimą, dažnai skauda galvą. Gegužės 2 d. jam ištiko priepuolis ir jis buvo nuvežtas į ligoninę. Bet ten jis greitai ėmė sveikti, ir kai aš buvau nuėjęs jo aplankyti savaitę prieš jo mirtį, jis jautėsi neblogai, buvo linksmas ir žadėjo greitai išeiti iš ligoninės. Antradienį, gegužės 15 d., mums paskambino iš ligoninės gydytojas ir pranešė, kad naktį buvo Rotomskiu kraujo išsiliejimas į smegenis, paralyžiavo kairę pusę ir nustojo samonės. Dar pagyveno tokiame stovy dvi paras ir gegužės 17 d., ketvirtadienį, anksti rytą mirė.

Karstas buvo pastatytas Vilniaus karininkų namų salėje, buvo labai daug gėlių. Šeštadienį palaidojom Vilniaus Antakalnio kapinėse.

Pas mus vis dar vėsu. Visą gegužės mėnesį lijo, buvo šalta, nebuvo saulėtų dienų. Upės smarkiai pakilę. Sunkiau dabar ir su žemės ūkio darbais, žemė labai drėgna. Prieš savaitę iškrito ledai, didumo su vištoms kiaušiniui, kai kur iš-

MIKROMEGAS

Žiūrint pro mano akinius

AMŽIUS IR DARBINGUMAS

Siuo metu Visasąjunginėje Mokslų Akademijoje (Tarybų Sąjungoje) stiprėja tendencija pakeisti senus išsitarnavusius akademikus jaunesniais, turinčiais 35-40 metų amžiaus. Senesnius narius paliekant konsultantais, Akademijos vadovybė laipsniškai pereina į jaunesniosios kartos rankas. Tikraisiais Akademijos nariais priimami vis jaunesni gabūs mokslininkai. To paties siekiama JAV ir kituose kraštuose. Tai daroma ne niekinant senatę ar giedant "hosanas" jaunatvei, bet logiškai reaguojant į šaltus tikrovės faktus. Vynas juo senesnis, tuo geresnis, bet ta aksioma netaikytina žmonių veislei. Išsilavinęs, apsišvietęs žmogus intelektualinio darbingumo zenitą pasiekia tam tikrame amžiuje, po kurio jo darbo našumas laipsniškai silpnėja. Jis turi daug mokslinių žinių bei prityrimo, bet neturi pakankamai to, ką anglai vadina "driving force," veržlumo, ryžto, energijos savo sumanytiems vykdyti: O tai kaip tik ir silpnina jo darbingumą.

Kad taip yra, tai neginčijamai mums rodo statistikos, mokslininkai surinkti duomenys. Buvo stropiai ištirta produktingumas keleto dešėtų geriausiai pasižymėjusių chemikų, fizikų, matematikų ir kitų mokslininkų. Surasta, jog 33% jų svarbiausio darbo buvo atlikta iki 30 metų amžiaus, 44% iki 40 metų, 15% iki 50 metų, 8% iki 60 metų, o tik 1% esant senesniems.

Tokie pat rezultatai gauta ir tyrinėjant produktingumą rašytojų, ypačiai poetų. Pasirodo, jog 41% jų darbo buvo atliktas jiems esant tarp 20 ir 30 metų. Kiti poetai geriausiai pasižymėjo būdami 18, 19 ar 20 metų. Tokie žymūs poetai kaip Julius Janonis, Šelis, Šekspyras, Puškinas, Lermontovas, Baironas, Brouningas, Majakovskis ir kiti—geriausiai savo kūriniais parašė būdami gana jauni. O kai jau "subrendę" tūli jų bandė savo jaunystės "žalius" raštus "taisyti", kai jau jie geriau žinojo skirtumą tarp jambių ir chorėjų, kai kirčiuotę geriau valdė, kai rimus bei ritmus švelniau komponavo, kai imantresnę formą įvaldė — tokie "taisiniai" visuomet išėjo prastesni, nei originalai.

Atsižvelgiant į tai, kai kurie universitetai dabar stengiasi savo abiturientus, sutirštinami kursais, išleisti pasaulin jaunesnius, kad jie galėtų savo kūrybingiausių amžių deramai sunaudoti. Jaunas, pilnas energijos amžius, geriausiai tinka ir dailininkams, ypačiai tapytojams.

Žinoma, kaip kiekvienai taisyklei, ir čia yra išimčių, bet jų nedaug. Mokyklinio amžiaus vaikams skiepijama heroiška

daužė langus.

Parašykite man retkarčiais — man labai įdomu apie Jūsų gyvenimą sužinoti.

Linkiu gerų rezultatų auginant gėles. Viso geriausio.

Antanas Paragis

legenda, būk Tomas Edisonas didžiausius savo atradimus padaręs senyvame amžiuje, būk jis miegodavęs tik keturias valandas per naktį, etc.—gali įtikinti tik nežinančius. Gyvenimo faktai gi rodo visai ką kitą. Edisonas, kaip ir daugelis senų žmonių, miegodavo keturias valandas naktį, nes negalėdavo užmigti, bet už tai kitas keturias valandas prasnaušdavo dieną, sėdėdamas savo kabinete! Visi paskesnieji elektros srityje išradimai bei atradimai, oficialiai priskaitomi Edisono kreditui, buvo padaryti kitų inžinierių bei technikų, dirbusių tuo metu Edisono vardo įmonėje. Šioje įmonėje, kaip ir daugelyje kitų, dirbantieji yra sutarties verčiami visokius išradimus bei pagerinimus pavesti savo darbdaviams. Už tai jie gauna nustatytą atlyginimą.

Propaganda katalikų mokyklose

Kad paparinėse katalikų mokyklose, po priedanga mokslo, varoma aštri religinė propaganda, kad poteriai ten praneša viską, tai seniai jau visiems žinoma aksioma. Dėl to net mūsų prezidentas Kenedis, nors pats yra katalikas, priešinasi skyrimui krašto pinigų katalikiškoms mokykloms šelpti. Katalikų ierarchijos vadai prieš šitą kontenciją visomis jėgomis kovoja. Jie teigia, būk jų mokyklose jokia religinė ar sektantinė propaganda nevedama, būk ten dėstoma tikta "grynus mokslas." Jie stato klausimą: "Kokią propagandą galima praveisti dėstant matematiką?" O betgi, kaip žemiau matysime, tokia propaganda vedama! Gi mūsų valstybė atskirta nuo bažnyčios. Tad jeigu katalikų kunigai nori savo religiją propaguoti, jie turi tai atlikti savo lėšomis, o ne valstybės, ne piliečių pinigais.

Tik šiomis dienomis Nacionalinė Bažnyčių Taryba, kurią sudaro 34 protestantų ir stačiatikių (pravoslavų) denominacijos, paskelbė savo 100-to puslapių raportą, kuriame juodai ant balto sužymėti visi katalikų ierarchijos būdai, kuriais ji, per savo parapines mokyklas, stengiasi indoktrinuoti jas lankančius mokinius. Minėtoji Taryba per kelis metus studijavo katalikiškųjų mokyklų vartojamas knygas, kuriose knibždėte knibžda sektantinė propaganda. Ypačiai matematikos, mokslo (biologijos, psichologijos) ir svetimų kalbų dėstymo knygos (kalbos pavyzdžiais) perpildytos sava propaganda. Kiekviena proga keliama ir padanges "katalikiškoji kultūra."

Tarybos raportas rodo, kaip katalikiškųjų mokyklų tekstai (knygos) falsifikuojama mokymą ir kiša savo pasaulėžiūrą. Pav., aritmetikos knygoje surašyti va kokie klausimai: "Jeigu knyga apie šv. Teresę kainuoja \$2.00, o apie šv. Juozapą tik \$1.05, tai koks bus skirtumas kainose? Kitas pavyzdys: "Marijos gimtadienio proga Ona atnešė tris gėles, o Jeronimas dvi. Kiek gėlių buvo padėta prieš Marijos statulos?" Kas čia,

jei ne propaganda? Ta proga vaikams juk buvo aiškinama kas ta Marija, kas Teresė, Juozapas ir kt.

Kitos mokyklinės knygos ("Mokslas ir gyvenimas šiandieniniame pasaulyje") tai jo (dievo) darbai — žuvis, jūra, oro paukščiai, žemės augmenys." Taip "aiškinama" biologija ir evoliucija! Kitoje "moksli-nėje" knygoje "aiškinama" astronomija, būk žvaigždžių konsteliacijos, tai esą "kryžiaus nuopelnas!"

Aritmetikos uždavinyno knygoje pasakyta: "Dėl to aritmetikos tekstas, parašytas krikščioniškosios filosofijos dvasia,—yra puikus inasas į katalikiškąjį švietimą."

Katalikų ierarchijos "švietėjai" atsisako minėtąjį Tarybos raportą komentuoti; sako, dar palauksią. Ci tuoti faktai per daug aiškiai jiems svilina akis!

14-ka parų audros valdžioje

Audra, kaip dažnai būna šiaurės Kurilų salose, atūžė staiga. Zvejų kolūkiui "Zavet Iljiča" prikla us šs mažasis zvejybos seineris Nr. 11340 nesuspėjo pasisukti, ir vėjas jį ėmė nešti uolėto kranto link. Zvejai mėgino sustabdyti laivą inkarais, bet įsisiautėjęs vandenynas nutraukė abi inkarų grandines. Tada seinerio kapitonas Karakujanas įsakė paleisti variklį visu pajėgumu ir atsuko laivą prieš vėją, mėgindamas plaukti į vandenyną, pasitikti audrą.

Dvikova buvo nelygi. Uraganas dar tik pradėjo stiprėti, kai motoristas pranešė, jog degalai pasibaigė. Nebevairuojamas ir netekęs ryšio su žeme, seineris pradėjo dreifuoti į pietus. Speigas ir vėjas, bangos ir sniegas jį netrukus padarė panašų į ledkalnį. Bet zvejai nenusiminė. Jie atkakliai grūmėsi su audra, nenustodami vilties, kad netrukus bus išgelbėti.

Jie buvo išgelbėti keturiolikta parą, kai vėjas nevalrocuojamą seinerį pranešė beveik per visą Kurilų salyną ir kai šešiams zvejams buvo likęs tik vienas pakelis kielisieliaus miltelių. Juos pabėdėjo pakrantės pasienio sargyba. Iš vadovavimo punkto nuskriejo į eterį vadov įsakymas, o septyniomis minutėmis vėliau iš ramies įlankos ir audringą vandenyną jau sparčiai plaukė pasieniečių laivas. Naktį atskubėję per audrą ir pūgą, jūros pasieniečiai surado vandenynne mažytį seinerį.

Vėl zvejų laivuko bakai buvo pripildyti benzino. Vairiklis atgijo. Kolūkio zvejai savo seineriu patys atplaukė iki saugios vietos. (ELTA)

SKANDALINA

Glen Cove, N. Y. — Tarybų Sąjungos delegacija Jungtinėse Tautose čionai turi namą. 1960 metais New Yorko valstijos vadų yra patvarkyta, kad užsienio diplomatai istaigos nemokėtų taksų. Bet šio miestelio viršininkai skandalina. Jie reikalauja iš TSRS sumokėti \$54,881 taksų, arba "parduos namą."

IVAIRIAIS KLAUSIMAIS

JEI LORDAS RUSSELLIS BOTŲ ANGLIJOS PREMJERAS

Kokia būtų Anglija ir kokia būtų pasaulinė politinė padėtis, jei lordas Bertrand Russellis dabar būtų Anglijos premjeras?

Birželio 10 d. televizijoje per 2 valandas filozofas B. Russellis atsakinėjo į jam David Susskindo pateiktus klausimus.

Lordas Russellis, jau pasiekęs 90 metų amžiaus, šiuo metu daugiausia visame pasaulyje pagarsėjo savo pacifistiniu veikimu, kovą prieš naują karo kurstytojus, prieš atominių ginklų bandymus. Londone jis kalba masiniuose mitinguose, vadovauja prieškarinėms demonstracijoms, "sėdėjimo" streikams; už tai jis buvo suimtas ir kalėjimui pasodintas. Išėjęs iš kalėjimo ir vėl stojo kovon.

Idomių minčių Russellis televizijoje iškėlė. Viena jų yra tokia: Anglija, kaip viena svarbiųjų valstybių, turėtų būti šiuo metu neutrali valstybė. Jina tuojau turėtų likviduoti Amerikos militarines, Anglijoje esančias, bazes. Anglija tada galėtų vadovauti visoms neutralioms valstybėms ir sudarytų milžinišką jėgą, kuri paveiktų Jungtines Valstijas ir Tarybų Sąjungą taikingai sugyventi, visokių atominių ginklų sunaikinti, nusiginant visą planą praveisti gyveniman. Tada taika pasauliui būtų užtikrinta.

Būdamas Jungtinių Valstijų talkininkė, Anglija šiuo metu jokios rimtos pasaulio politikoje rolės nesužadina. Jeigu ji būtų neutralė, visos kitos valstybės rimtai su ja skaitytųsi. Dabar neutralės šalys, sakė Russellis, neturi tvirtos vadovybės; vienos linke prie Jungtinių Valstijų, kitos — prie Tarybų Sąjungos. Anglija galėtų joms suteikti tvirtą vadovybę.

NETURI PASIKARTOTI, KAS BUVO PRIEŠ 20 METŲ

Čekoslovakija iškilmingai minėjo 20-metinę sukaktį nuo kaimo Lidicės sunaikinimo ir visų to kaimo gyventojų išžudymo.

1942 m. geg. 27 d. sostinėje Pragoje buvo persautas Hitlerio atsiųstas Čekoslovakijos "protektorius" Heydrich, kurio įsakymu buvo nužudyta apie 10,000 žmonių. Už savaitės Heydrich mirė.

Naciai pasirinko kasyklų rajone kaimą Lidicę. Kaip jie padarė su Lietuvos kaimu Pirciupiu, taip padarė ir su šiuo Čekoslovakijos kaimu. Išžudė 173 nieko nekaltus jo gyventojus — vyrus, moteris ir vaikus. Kaimas buvo nušluotas nuo žemės paviršiaus. Tai buvo padaryta 1942 m. birželio 10 dieną.

Šių metų birželio 10 d. buvo suruoštas šiame atstatytame kaime iškilmingas žuvusiųjų minėjimas. Prie žuvusiems paminklo kalbėjo Čekoslovakijos prezidentas Antonin Novotny. Jis pareiškė, kad tai, kas atsitiko prieš 20 metų, daugiau niekad neturi pasikartoti. Aštriai jis kritikavo Jungtines Valstijas, kam jos ginkluotą Vakarų Vokietiją, kurios vadovybėje sėdi buvę hitlerininkai, trokštantieji už uždegti pasaulį atominiu karu.

KAIP ABI VOKIETIJAS GALIMA SUVIENYTI?

Vokietijos Demokratinėje Respublikoje (Rytų Vokietijoje) plačiai diskutuojamas detalus planas, kaip abi Vokietijas apvienyti. Jis pavadintas "Nacionaliniu dokumentu". Jeigu Vakarų Vokietijos žmonės būtų pilnai su tuo planu supažindinti, tai galimas daiktas, kad dauguma jų už jį balsuotų.

Ką gi tas planas siūlo? Ar jis gali būti abiem Vokietijom praktiškas?

Jis siūlo pasilikti socialistinę Rytų Vokietijoje santvarką ir kapitalistinę Vakarų Vokietijoje santvarką, vadinasi, pamatiniai nieko nepakeisti. Apvienyta Vokietija turi būti neutralizuota ir demilitarizuota. Visos svetimų kraštų militarinės jėgos turėtų būti ištrauktos. Apvienyta Vokietija patampa Jungtinių Tautų nare.

Pirmas vienybės reikalavimas žingsnis — Vokietijos Demokratinės Respublikos pripažinimas. Tik tada abiejų Vokietijų valdžios galėtų užvesti derybas vienbei įgyvendinti.

Laose pravaistas kompromisinis susitarimas aiškiai parodo, jog yra galimybė susitarti ir kitų panašių valstybių klausimu. Vokietijos apvienijimo klausimą irgi derybų pagalba galima išrišti.

KAS NUSIGINKLAVIMUI GRIEŽčiausia PRIEŠINASI

Visuotinio nusiginklavimo klausimas Ženevos konferencijoje nesijudina iš vietos. Abi pusės kartais visai arti prieina bendro susitarimo, bet negali užbaigos padaryti.

Kaip pasirodo, pilnam susitarimui daugiausia prieššinasi Jungtinių Valstijų monopolistinis kapitalas ir Pentagonas. Korporacijos ir militarinės jėgos čia labai galingos ir jos paveikia vyriausybės nusistatymą.

Saltojo karo politikos palaikymas, įvairių ginklų didinimas ir tobulinimas monopolistiniams kapitalui ir militarizmui yra gyvybinis klausimas.

Per pastaruosius trejus metus 50 korporacijų gavo iš valdžios 67 milijonus dolerių įvairių ginklų gamybai. Jeigu karo gresmės nebūtų, ginklų nereikėtų, tai šios korporacijos prarastų milžiniškus pelnus.

Militaristai taipgi kaip ant mielių iškyla, paaugstinimus ir medalius gauna daugiausia karo metu. Jie tam ir paruošti, kad kariautų, militarinėms jėgoms vadovautų ir iš to pasinaudotų.

Štai kodėl jie visokiais būdais nusiginklavimui priešinasi.

ITALIJOJE IVYKO RINKIMAI

Roma. — Sekmadienį, birželio 12 d., Italijoje įvyko 160 miestų savivaldybių rinkimai. Valdančioji krikščionių partija netenka įtakos. Jos kandidatų balsai sumažėjo. Komunistai gavo daugiau balsų šiaurės Italijoje — industrijos miestuose, bet mažiau pietinėje Italijos dalyje. Italijos premjeras Fanfani mano, kad tas nepaveiks į parlamentą.

Minčių nuotrupos

Tenka prisiminti dar visai neseniai lietuviams istorinį laiką — birželio 15 dieną, 1940 metų, ir kas įvyko po to...

Kuomet birželio 15 d. Raudonosios armijos daliniai, pagal sutartį, atėjo į Lietuvą ir greit po to "prezidentas" Antanas Smetona su keletu palydovų slapta pabėgo į Berlyną, tomis dienomis Lietuvos liudis prisiminė pranašingus poeto Juliaus Janonio poezijos žodžius:—

Ar regėjai Naujo Ryto rausvą varšą,
Ar girdėjai iškilmingą varpo garsą,
Ar girdėjai pilną džiaugsmo laisvės dainą,
Juk tai rytas — Naujas Rytas eina...

Vieniems tas rytas buvo laimės rytas, kitiems — didžiausia nelaimė. Sekančiomis dienomis Lietuvoje taikus persiorientavimas naujai padėčiai sutikti vystėsi su nepraštu greitumu.

Smetonai pabėgus, ministrų pirmininkas Merkys patapo šalies prezidentu ir jis paskyrė J. Paleckį į savo vietą ministrų pirmininku. Netrukus Merkys pats rezignuoja iš prezidentystės ir Paleckis automatiškai palieka prezidentu.

Paleckis tuojau paskelbia visuotinus naujo seimo rinkimus.

Po trumpos, šturmingos rinkimų kampanijos, įvyksta rinkimai ir jau liepos 21 dieną naujas seimas susirenka Kauno Operos rūmuose. Vienu iš pirmųjų seimo tarimų buvo įsteigti Lietuvoje tarybinė santvarką. Antru tarimu nutaria siųsti prašymą Tarybinių

Respublikų Sąjungai, kad priimtų Lietuvą į Sąjungą. Prašymas išklaustas ir Lietuva likosi Tarybų Sąjungos lygiateisė respublika.

Nors naujasis Lietuvos seimas tuos tarimus vienbalsiai priėmė, vienok tie tarimai, saivaini suprantama, ne visiems Lietuvos žmonėms vienodai patiko. Didžiausiais naujosios tvarkos priešais tapo tie žmonės, kurie sėdėjo prie smetoninės Lietuvos garbės stalo. Jie argumentavo ir argumentavo, kad Lietuva "jau žuvus", kad lietuvių kalba, kultūra ir pati tauta išnyks, kad naujoji valdžia ir pati dievų iš Lietuvos išvys.

Bet kol kas, kaip matyt, ir dievas ten tebėra, — lietuvių bė ir kalba, kultūra ir ekonominis šalies gyvenimas žengia pirmyn labai sparčiais tempais, net galima sakyti, kaip niekad pirmiau.

Ir va po dvidešimts dviejų metų Taryb. santvarkos Lietuvoje jau ir patys didžiausi tarybinės Lietuvos priešai pradeda abejoti savo melagingosios filosofijos teigamumu bei pranašumu.

Tiesa, smetonininkai mirties agonijoje surengė kraujo pirktį Lietuvos liudžiai, bet tuomi viską, ką jie atsiekė, tai nutraukė purviną maską nuo savo veido ir parodė liudžiai kas jie esą. Paradoksas!

Stasė Vaimeikienė, pirmoji Tarybinės Palangos burmistrė, 1940 metų pavasarį įrengė savo darželyje penkiakampę žvaigždę ir užsėjo kvietkų grūdais. Birželyje jos kvietikai pražydo raudonai, o su jais ir visa Lietuva.

Arejas

Baltieji rūmai ir menas

Pereitą rudenį garsusis ispanas čelistas, Pablo Casals, Baltuosiuose rūmuose atliko kamerinės muzikos programą. Šis įvykis, atrodo, paskatino krepšti dėmesį į meną JAV-se ir Baltieji rūmai pasidarė meno įvertinimo židiniu.

Priešingai kitoms tautoms, įskaitant ir tas, iš kurių kilo pagrindinės Amerikos meninės pajėgos, JAV-ų valdžia neduoda jokios finansinės paramos, kad užsitikrintų operos kompanijos išlaikymą, ar teatrinę produkciją, ar filmo, radijo ir televizijos industrijas. Valdžios nedalyvavimas kultūrinių institucijų rėmimo, kaip bažnyčios ir valdžios perskyrimas, pasidarė pagrindine Amerikos gyvenimo būdo savybe.

Ši "nesikišimo" tradicija yra lygiai giliai įsisakijusi šiame krašte, kaip ir valstybiniai teatrai, valdiniai radijai ir televizijos kitiuose kraštuose. Tačiau šiuo metu prezidentiškas žymių menininkų pripažinimas ir muzikos kūrinių atlikimas Baltuosiuose rūmuose telkia meną ir menininkus ir į kitas Amerikos vietas. Tai, tikimasi, duos abipusių laimėjimų.

Dauguma mūsų pastebėjome prezidento intereso menu jo inauguracijos metu, 1961 metų sausio mėnesį. 150 menininkų, rašytojų, kompozitorių, architektų ir kitų kultūrinių vadų buvo pakviesti į garbės vietos inauguracijos ceremonijos metu ir visus po to sekusius pobūvius. Juos atstovavo platformoje žinomas poetas, Robert Frost, kuris

perskaitė savo naują šiai progai parašytą poemą.

Robert Frost neturėjo laiko atmintinai išmokyti savo naujos poemos, kurią jis pavadino "Dedication." Jos skaitymo spindinčioje sausio mėnesio saulės šviesoje sunkumas privertė šį 87 metų amžiaus poetą padeklamuoti kitą seniau parašytą poemą "The Gift Outright," turinčią prasmės šitokiai progai. Prezidento Kennedy savo seno draugo, Robert Frost, pakvietimas dalyvauti inauguracijos ceremonijoje buvo plačiai interpretuotas kaip pabrėžimas svarbos menui Amerikoje.

Mrs. Kennedy taip pat ėmėsi vadovaujančio vaidmens, palaikydama ir dalyvaudama kultūriniuose Vašingtono ir New Yorko miestų įvykiuose, kaip, pv., vaikų koncertuose Baltųjų rūmų kieme, viešuose vakaruose su žymiais poetais ir pakviestama menininkus į Baltuosius rūmus. Sudano prezidento valstybinio vizito proga Baltuosiuose rūmuose buvo pastatyta specialia scena, nuo kurios Žekspyro kūrinių ištraukos buvo atliktos. Scena buvo taip pastatyta, kad ji gali būti nuimta ir vėl uždėta pagal reikalą ateities programoms.

Viena iš žymiausių Mrs. Kennedy programų yra grąžinimas į Baltuosius rūmus istorinių baldų, kurie anksčiau ten buvo. Yra renkami paveikslai ir baldai, atvaizduoją Amerikos istorinį ir kultūrinį vystymąsi. Jos projektas turi specialios reikšmės tame, kad d šimtai tūkstančių kasmet Baltuosius rūmus vizituojančių

"Čukovskio biblioteka"

Pamaskvio Peredelkino gyvenvietėje, kur gyvena ir dirba daugelis tarybinių rašytojų, kovo 31 d. sutiko savą 80-ąsias metines Kornejus Čukovskis, pradėjęs savo literatūrinį kelią mūsų šimtmečio pradžioje. Čia jis įsigijo daugybę jaunų bičiulių. Vietos vaikai netgi dažnai mini "Čukovskio biblioteką". Šį pavadinimą sugalvojo metų vaikai. O bibliotekos atsiradimo istorija gana neįprasta.

Čukovskio terasoje stovėjo lentynėlė, kurioje buvo šiek tiek vaikiškų knygų. Atėjo šešerių metų Salvikas Golubovas ir tarė:

— Duokite man, seneli Kornejau, tokią knygutę, kurioje galima perskaityti, kaip tapti didvyriu.

Slavikui buvo parinkta knyga. Ėmė čia lankytis ir kiti vaikai. Netrukus jie išnešiojo visas knygas ir vis ateidinėjo, kol perskaitė visas knygas, buvusias lentynėlėje. Kornejus Ivanovičius paprašė kaimynus rašytojus padovanoti knygų bibliotekai.

Netrukus šalia lentynėlių buvo pastatytos kelios lentynų. O knygų vis daugėjo. Jas dėjo ant sofos, ant grindų: susikaupė maždaug pusantro tūkstančio. Daugiau kaip 400 skaitytojų iš Peredelkino ir aplinkinių kaimų naudojo šiomis knygomis.

Kornejus Čukovskis dukart per metus rengia savo vasarnamyje laužus: prieš prasidedant mokslo metams ir jiems pasibaigus. Tokio laužo metu jis 1957 metais pranešė vaikams, kad nori šalia vasarnamio pastatyti vaikų biblioteką.

Daugelis "abonentų" padėjo statybininkams. Ir netrukus biblioteka buvo atidaryta. Joje yra ir "tykus" kambarys: čia galima ruošti pamokas. Neseniai buvo papildomai pastatyta didelė salė, kurioje vakarais renkama televizijos laidų žiūrėti.

Rašytojas nemokamai perdavė valstybei jo pastatytą biblioteką su inventoriumi ir knygų fondu. Ir nors ji oficialiai pavadinta "Peredelkino vaikų biblioteka", vaikai ją ir dabar vadina "Čukovskio biblioteka".

Pats Kornejus Čukovskis dažnai kalbasi su vaikais, draugauja su Peredelkino vaikais ir kiti rašytojai. Laužų metu vaikams kalbėjo Agnija Barto, Sergejus Michailovas, Nazymas Hikmetas, Araklius Andronikovas, amerikiečių rašytojas Albertas Risas Viljamsas, Tarybų Sąjungos Didvyriai, garsūs šachmatininkai...

M. Polianovskis

turistų yra leidžiami į rūmų viešuosius kambarius.

Prezidento ir Mrs. Kennedy pastangas palaiko keli Kabineto nariai, kurie artimai pažįsta meną. Be to, Baltieji rūmai paskyrė Rūmų kuratorių. Apie kultūrinio koordinato r i a u s, August Heckscher, paskyrimą taip pat neseniai buvo pranešta.

Taigi, kultūrinis židynis šiais laikais yra Baltieji rūmai. Oficialiuose JAV-ų Prezidento namuose menui yra suteikiamas naujas pripažinimas.

American Council

Žinios iš Lietuvos

Žuvies produktai — Eksportui

KLAIPEDA. — Nemaža sūdytų Atlanto silkų, kurias sugauna Klaipėdos žvejai, keliauja į užsienio šalis. Per pirmuosius du šių metų mėnesius žuvies apdorojimo įmonės eksportavo į Vokietijos Demokratinę Respubliką bei Lenkiją 1,225 tonas silkų. Šiomis dienomis įmonės kolektyvas išsiuntė dar 120 tonų silkų į Čekoslovakiją ir pradėjo ruošti siuntą Rumunijos prekybinėms organizacijoms, kurios užsakė 400 tonų silkų.

Paklausą užsienio vartotojų tarpe turi ir lietuviški žuvies konservai. Nuo metų pradžios jų eksportuota 300,000 dėžučių.

TELEFONIZUOJAMOS BRIGADOS

ROKISKIS. — 5-6 kilometrų nuo gyvenvietės nutolę "Naujosios sodybos" kolūkiečių jungtinių brigadų centrai. Tai labai apsunkindavo brigadininkams palaikyti ryšius su valdyba. Artelės vadovybė nutarė telefonizuoti labiausiai nutolusias brigadas. Dabar brigadininkams nereikia gaišti brangaus laiko. Jie telefonu perduoda į kontorą operatyvias žinias, gauna nurodymus iš valdybos, reikalui esant iškviečia medicininę ar veterinarinę pagalbą.

Toi nuo centro esančios brigados taip pat telefonizuotos "Gerkonių," "Papičio" ir kituose rajono kolūkiuose, o taip pat Kraštų ir Kvetkų tarybinių ūkių skyriai.

A. Bieliausko romanas ukrainiečių kalba

Vilnius. — Kijeve išėjo iš spaudos Alfonso Bieliausko romanas "Rožės žydi raudonai". Ją išvertė į ukrainiečių kalbą V. Petrovskis. Knygą išleido 18,000 egz. tiražu Ukrainos Valsybinė grožinės literatūros leidykla.

Lietuviška marginta Drobė

Kaunas. — Tos pačios liaudies apdainuotos drobės. Tiktai jos ne baltos, o mirga visokiausiomis varšomis. Čia ir įvairiaspalviai pievų žiedai, ir brandžios auksinės varpos, ir gaidečiai giedorėliai, ir net poros, besisukančios linksmaime pabaigtuvių šokyje. — Tai — medžiagos staldengėms, užuolaidoms, suknelėms, vaikiškiems rūbams. Šiuos margintus lininių audinių pavyzdžius pirmasis šalyje paruošė Panevėžio linų kombinato kolektyvas.

Dabar kombinatas rengiasi juos gaminti masiškai. Baigiamas ruošti marginimo cechasis. Dalis įrengimų — plovimo mašinų, dažymo stalai — gauti. Marginimo darbams vadovaus inžinierė Birutė Dyraitė ir dailininkė Margarita Kuncėvičienė. Pirmuosius 50 tūkstančių metrų margintos drobės kombinatas išleis dar šiais metais.

"Tarnaitės" premjera KAUNAS.

— Prasiskleidžia uždanga, ir žiūrovas kartu su aktoriais mintimis nusikelia į buržuazinę Lietuvą. Atvažiavusi iš kaimo į miestą, paprasta mer-

gina verkia pavogtų pinigų...

Kartu su ja, Danute, žiūrovas breną buržuazinės Lietuvos gyvenimo tėkmė. Tačiau Danutė nepasiduoda jai. Paprasta kaimo mergina — tarnaitė tampa revoliucioniere.

Apie atkaklią Danutę, jos sąmonėjimo kelią pasakoja V. Mickevičiaus Kapsuko vardo spaustuves išleis literatū J. Gyliskio ir V. Majausko pjesė "Tarnaitė". Ją pastatė įmonės dramamos būrelis, vadovaujamas dramos teatro aktorjaus S. Vasačio.

Pagrindinius vaidmenis atliko spaustuves darbininkai A. Bytautienė, J. Jasukaitis, J. Burksa ir kiti.

MOKSLININKŲ DARBAI

Vilnius. — 66 stambius mokslinius darbus, apimančius beveik 13000 spaudos lankų, išleis šiemet Lietuvos TSR Mokslų akademija. Tai daugiau, negu buvo išleista per penkmetį 1951-1955 metais. Darbai skirti aktualioms fizikos ir matematikos, technikos, gamtos bei visuomeninių mokslų problemoms.

Platiems fizikų sluoksniams, nagrinėjantiems atominių spektrų teoriją ir gretutines šiuolaikines fizikos sritis, skirtą fizikos ir matematikos instituto direktoriaus akademiko A. Jucio monografija. Pirmoji šio dviejų tomų leidinio dalis "Judėjimo kiekio momento teorija" išeis antrame pusmetyje. Šiame darbe apibendrinami atomo apvalkalo teoriniai tyrimai. Šioje srityje mūsų respublikos mokslininkai pirmąją Tarybų Sąjungoje. Akademikui A. Juciu vadovauvajant, čia susikūrė teorinės spektroskopijos mokykla. Vilnius tapo šių mokslinių tyrimų mūsų šalyje koordinuojančiu centru.

Lietuvos botanikai ir zoologai išleis 11 kapitalinių darbų. Atiduota spaudai antroji daugiatomio leidinio "Lietuvos TSRS augmenija" knyga, pradedamas leisti stambus darbas apie respublikos gyvūniją. Ypač plečia savo leidybinę veiklą Akademijos visuomeninių mokslų skyrius. Istorikai, kalbotyrininkai ir ekonomistai išleis apie 400 spaudos lankų mokslinių darbų. Išeis iš spaudos "Lietuvių kalbos žodyno" šeštasis tomas. Šis žodynas sukėlė didelę viso pasaulio lyginamosios kalbotyros specialistų susidomėjimą. Numatoma taip pat išleisti pirmąją penkių tomų rinkinio "Lietuvių tautosaka" knygą.

V. N.

Bibliotekų knygų fondas

Jeigu 1957-1958 mokslo metais respublikos mokyklų bibliotekose buvo apie 2 milijonus tomų knygų, tai šiais mokslo metais bibliotekose yra 3,142,471 tomas knygų, t. y. per 4 metus knygų fondas padidėjo apie pusantro milijono knygų.

Vilnius. — K. Poželos vardo spaustuves atspausdino atvirukus — dailininkės Veronikos Šleivytes darbų reprodukcijas. Jose gėlės — rugiagėlės, tulpės, bijūnai. Tai puiki dovana atvirukų kolekcionieriams.

V. N.

Grįžęs Tarybų Lietuvon Drąsutis Šova pasakoja apie Ameriką ir Lietuvą

Drąsutis Šova gimė 1928 metais Geramonių kaime, Vandžio galos valsčiuje, Kauno apskrityje. Tėvai turėjo 50 hektarų žemės. Tėvas buvo buržuazinės armijos pulkininkas. D. Šova mokėsi Kauno seštojoje gimnazijoje. 1944 metais šeima pasitraukė į Vakarų Vokietiją. Ten D. Šova baigė gimnaziją, mokėsi universitete. 1951 metais šeima persikėlė į Jungtines Amerikos Valstijas. Čia D. Šova baigė Kolumbijos universitetą Niujorke, toliau tobulinosi ir gavo visuomeninių mokslų magistro laipsnį. 1961 metų rudenį D. Šova grįžo į Tarybų Lietuvą. Pastaruoju metu jis dirba Lietuvos TSR Mokslų akademijos Ekonomikos institute.

Spausdiname Drąsūčio Šovos straipsnį.

Kaip jie vaizduojasi Amerika

I grįžusį iš JAV emigrantą Tarybų Lietuvoje kai kurie žmonės žiūri su tam tikru nustebimu. Ir tai suprantama. Buržuazijos valdymo laikais Amerika buvo laikoma tarsi kažkokia turto karalyste, kur visi visko pertekę, gyvena kaip pasakoj. Taip galvojančių žmonių galima sutikti dar ir šiandien. Kai kas samprotauja: juk ten taip gera, žmonės tiek daug uždirba, turi namus, automobilius. Žodžiu, ten rojus. Skubama tučiuojau atvykėlių informuoti apie čia jo laukiančius vargus. Pasakojama tokiu tonu, kad tikrai susidaro įspūdis, jog manoma, kad atvykėlis niekad nėra matęs realaus gyvenimo, o yra atvykęs iš kitos planetos, kurioje kepti karveliai ir burna skrenda.

Papasakosiu vieną atsitikimą. Užėmė aš į sporto salę pažaisti stalo teniso. Kadangi nežinojau tvarkos, kreipiausi į sėdinčią prie durų ir mezgančią kojines moterį, klausdamas, ar galima pažaisti tenisą. Moteris pasiteiravo, ar aš priklausiu sporto klubui. Aš jai pasakiau, kad dar kol kas niekur nepriklausau, neseniai atvykęs iš JAV. Iškalbėjome. Moteris man pasipasakojo, kad ji čia sargienė. Jos pareiga yra sarginėje palaikyti švarą, o žiemą ir krosnį pakurti. Papasakodama apie savo darbą, sargienė labai dejavo dėl jo sunkumo. Bepasakodama net susigraudino ir ko tik manęs nesugraudino. Aš grauduliui pajėgiau atsispirti tik todėl, kad žinojau sargo darbą. Mano tėvas, gyvenantis JAV, yra mokyklos sargas, ir aš jam ne kartą esu padėjęs tvarkytis. Neperdėsiu sakydamas, kad mano tėvo pareigos yra dešimt kartų didesnės. Jis turi kas dieną išvalyti aštuonias klases, ilgą koridorių, prieškambarį, keturias išvėtes, direktoriaus kabinetą. Ne kiekvieną dieną, bet dažnai tenka išvalyti ir didelę salę. Žiemą reikia nuvalyti sniegą nuo didelio šaligatvių ploto, vasarą prižiūrėti pievą-gėlyną. Kai aš visa tai sargienei papasakojau, ji matomai susigėdo.

Paskatinimas rašyti

Panašių atsitikimų man teko patirti ir daugiau.

Tai paskatino mane parašyti "Tiesa" ir papasakoti skaitytojui, ką aš pats patyriau ir mačiau JAV ir kas paskatino mane grįžti į Tėvynę.

I JAV atvykau 1951 metais iš Vokietijos. Išikūriau Niubritenę (Konektikuto valstija). Buvau trečio kurso ekonomikos fakulteto studentas. Ūkio konjunktūra tuo metu buvo gera, kadangi vyko Korėjos karas, ir darbą nebuvo sunku gauti. Ėmiau dirbti šlifotoju. Mano valandinis atlyginimas buvo 1.25 dolerio. Dirbau daug viršvalandžių, dažnai 70 ir daugiau valandų per savaitę, ir nebūgali uždirbdavau. Pasibaigus Korėjos karui, 1953 metais prasidėjo ūkinis nuosmukis, ir aš, kaip ir daugelis kitų, buvau atleistas iš darbo. Kadangi turėjau šiek tiek santaupų ir norėjau tęsti studijas, įstojau į universitetą Niujorke. Mokslapiniškai metams (dvieji semestrai) man atsiėjo 800 dolerių, maistas ir kambarys — 35 dolerius savaitėi. Mano santaupų neužteko net vieneriems metams. Sekančiais metais buvau tėvų ir vyresnio brolio remiamas. Kadangi jų pašalpos nepakako, po keturias valandas per dieną dirbau vienos valgyklos virtuvėje. 1956 metais baigiau universitetą, išlaikiau reikiamus egzaminus ir tapau daktaru-kandidatu (aspirantu). Lėšų daugiau nebuvo. Vyresnysis brolis neteko darbo ir nebegalėjo manęs remti. Tėvai turėjo pagalvoti ir apie jaunesnįjį brolį, kuris buvo bebaigiąs vidurinę mokyklą ir galvojo studijuoti. Verkiant reikėjo darbo. Kreipiausi į Nacionalinį ekonominių tyrimų biurą, kuris su universitetu palaikė glaudžius ryšius.

Ieškau darbo

Biure man pasakė, kad jie dabar nesamdo, konkursiniai egzaminai bus po keleto mėnesių. Išlaikytiems egzaminams jie moka 2,900 dolerių metams (maždaug 2,500 dolerių, atėmus mokesčius). Aš ilgiau laukiti nebegalėjau. Be to, nebuvau tikras, kad konkursinius egzaminus išlaikysiu. Kreipiausi į dar keletą įstaigų, bet, negavęs darbo, grįžau pas tėvus į Niubriteną. Čia irgi negalėjau gauti darbo savo specialybėje. Džiaugiausi, kai pagaliau gavau mokyklinio autobuso šoferio darbą. Užsidirbdavau apie 40 dolerių per savaitę. Atlyginimas buvo menkas, ir pragyventi buvo labai sunku. Sunku buvo ir dvasinių atžvilgių, kadangi darbas visiškai nesirišo su tuo, ko mokiausi, ko siekiau. Šalia to jaučiau emigranto vienišumą ir pradėjau daryti žygius, kad galėčiau grįžti į Tėvynę.

Apie Amerikos uždarius

Pasinaudosiu šia proga ir pakalbėsiu apie Jungtinės Amerikos Valstijose mokamą atlyginimą. Oficialiose JAV statistikose sakoma, kad vidurkinis amerikiečio atlyginimas yra apie 90 dolerių savaitėi. Spauode ne seniai buvo rašyta, kad darbininkai uždirba net 100 dolerių. Su tuo aš negaliu sutikti. Teisybė, geras mūrininkas, elektrikas, aukš-

tai kvalifikuotas šaltkalvis uždirba 100 dolerių ar net daugiau. Bet dauguma darbininkų uždirba žymiai mažiau. Bankuose, draudimo bendrovėse, valgyklose, krautuvėse, urmo sandėliuose, skerdyklose, ligoninėse, kai kuriose transporto šakose darbininkai ir jaunesnieji tarnautojai uždirba maždaug 50 dolerių, o į rankas gauna apie 40 dolerių.

Didesnės įmonės, ypatinai didesnėse miestuose, moka kiek daugiau. Aš 1960 metais dirbau vienoje milžiniškoje ir turtingoje krautuvėje "Maršal Field" (Čikagoje). Uždirbau 1,25 dolerio per valandą. Į rankas gaudavau apie 40 dolerių per savaitę. Man transportas kainavo kasdien 50 centų. Už tą atlyginimą Čikagoje pragyventi negalėjau ir buvau priverstas savaitgaliais dirbti vienoje karčiamejoje padavėju. Žemės ūkyje darbininkai ne uždirba net to. Mažesniuose miesteliuose žmonės uždirba maždaug 90 centų per valandą. Minimalus darbininkų atlyginimas JAV yra apie 1 doleris valandai. Bet praktiškai tiek uždirba tik didesnėse įmonėse. Mažos įmonės su ribota rinkta gali samdyti ir samdo darbininkus pigiau.

Tačiau net ir tie vadina mi "šimtininkai", apie kuriuos anksčiau kalbėjau, negyvena taip gerai, kaip tai iš pirmo žvilgsnio daugeliui galėtų atrodyti. Tiesa, daugumai iš jų antras darbas nėra būtinybė, bet kai kurie be jo irgi nepajėgia išsiversti. Ypatinai, jeigu šeimoje vienas arba du vaikai lanko mokyklą. Amerikietis, sukūręs šeimą, turi pradėti taupyti pinigus, kad jo būsimieji vaikai galėtų užbaigti koledžą (koležas — pirmi keturi metai universiteto). Bet šiandien jau keturių metų universitetui reikiama užskaita ne labai užtenka. Gyvenimas verčia siekti aukštesnių mokslo laipsnių. Tai gi universiteto išlaidas vienam vaikui reikia skaičiuoti apie 10 tūkstančių dolerių.

Kitos problemos

Butai Amerikoje daug brangesni, negu Tarybų Sąjungoje. Vidutiniškas butas kainuoja 80—120 dolerių mėnesiui. Dėl to daugelis amerikiečių stengiasi įsigyti nuosavus namus. Šeimos su mažais vaikais yra netgi priverstos tai daryti, nes savininkai vengia jiems nuomoti butus. Paprastai daroma taip. Įmokama keletas tūkstančių, ir perkami namai išsiskaitant 20—30-čiai metų. Stengiamasi taip susitvarkyti, kad mėnesinis mokėjimas už "nuosavą" namą nebūtų didesnis už buto nuomą. Išigijus namą, atsiranda tačia, kaip amerikiečiai sako, aibės "trubelių" (trouble — angl. rūpestis, vargas). Viena, daugelis tų namų yra tokio pobūdžio, kad sugriūva nespesjū išimokėti skolų. (Moderni statyba!). Norint, kad jie pirmo laiko nesugriūtų, reikia daug pinigų sukūsti remontui. Antra, turint nuosavybę, reikia amžinai reikalauti su advokatais. Čia kas nors ant tavo šaligatvio pargriuvo, išsisuko koją, ir

duoda tave į teismą, prašydamas 100 tūkstančių dolerių, čia, beremontuojant namą, tave apgavo, kas labai dažnai pasitaiko, čia draudimo bendrovė neišmoka draudimo ir pan. Advokatai brangūs, bet tai dar ne viskas. Susidaro ir teismų išlaidų.

Turint mašiną, o ji tampa būtenybė, kai darbovietė toli nuo gyvenvietės, įvairios bėdos ir išlaidos patrigubėja. Net ir labai saugojantis, pasitaiko ar tai pravaziuoti sviesofora, ar mašiną ne taip pastatyti. Su tuo susijusios išlaidos dažnai siekia 50 ir daugiau dolerių. Reikia eiti į teismą, tokiu būdu praleisti darbo dieną, kartais ir daugiau, samdyti advokatą, apmokėti pabaudą. Jei tave randa nekaltu, pabaudos mokėti nereikia, bet išlaidų tau niekas nesugrąžina. Man pačiam tai pasitaikė. Aš buvau apkaltintas neatšargiu važiavimu. Teismas rado mane nekaltu, bet man tas malonumas vis tiek kainavo keturias darbo dienas ir advokatą. (Už praleistas darbo dienas niekas neapmoka).

Važinėjant mašina, pasitaiko ir didesnių nelaimių. Nuo jų, kiek tai yra galima, stengiamasi apsisaugoti, bet tai nepigu. Pilnesnis apsidraudimas kainuoja apie 300 dolerių. Draudimai betgi visų išlaidų, susijusių su nelaime, nepadengia.

Be to, jie taip formuluoti, kad žmogus niekad nesitiktas, jog, atsitikus kokiam nelaimei, draudimo bendrovė apmokės.

Netikrumas

Visas gyvenimas JAV remiasi netikrumu. Didžiausia grėsmė tai nedarbas. Nuo jo apsidrausti negalima. Praradęs darbą, prarandi ne tik prestižą, atlyginimą, bet ir nuosavybę. Netikrumas smarkiai atsiliepia žmogaus sveikatai. Pajūra nervai, ir dažnai tenka atsidurti psichiatrinėje ligoninėje. Pagal oficialius duomenis, kas dešimtas amerikietis rimtai serga psichine liga (stiprių nervų sukrėtimu), o kas trečiasis turi labai įtemptus nervus ir yra "pavojingoje" zonoje.

Su nervais yra susijusios ir kitos ligos. Dėl to medicinos išlaidos amerikiečių šeimoje sudaro žymią biudžeto dalį. Medicinos aptarnavimas JAV yra labai brangus. Tai yra dėl to, kad gydytojai JAV yra gerai susiorganizavę, turi didelę įtaką ir pajėgia riboti medicinos studentų skaičių. (10,000 gyventojų JAV yra tik 12 gydytojų).

Be to, medicina yra brangusi dėl didelės gydytojų specializacijos. Išėina maždaug taip, kaip vienas šių dalykų žinovas čia man pasakojo. Girdi, vienas gydytojas žino, kur, kitas — kaip klimą pastatyti. Tas tai dar būtų nieko, jei ne reikėtų abiem mokėti. Tie mokėjimai amerikietį ir paiauna. Nelieta pinigų benzinui, knygai nusipirkti, į kiną nueiti. Apie teatrą nėra kalbos. Vidutiniame amerikiečiui tai neįkandama. Sunku negyvenusių JAV žmogų tuo įtikinti, bet tai faktai. Negalima, žinoma, neigti, kad JAV gyvenimo lygis yra aukštesnis, negu kur kitur. Bet ne visiems,

Yucaipa, California

IŠ LLD 78-tos KUOPOS VEIKIMO

Nors LLD 78 kp. nuo įsteigimo čia Yucaipoj nėra sena, bet veikia pagirtinai gerai, ir neskūpauja su aukomis dėl visuomeninių reikalų.

Birželio mėn. susirinkimas buvo skaitlingas, ir padaryta keletas gerų nutarimų. Iš izdo aukavo dėl pastatymo L. Prūseikai paminklo, ir su stambia auka prisidėjo mūsų kuopos nariai Juozas ir Marijona Dešenčiai. Visą sudėjus pasidarė \$15.

Los Angeles Ateivijos Gynimo Komitetas labai aktyvus, birželio 24 d. rengia tarptautinį pikniką. Taipgi kviečia ir Yucaipos iletuvius prisidėti prie to šaunaus parengimo. Todėl žada nemažai lietuvių dalyvauti, ir kuopa nutarė aukoti iš izdo \$15. Taipgi tikimės gauti daugiau aukų nuo pavienių.

Dėl tūlių priežasčių, buvęs užrašų sekr. A. Shultz geg. mėn. prašė priimti jo rezignaciją ir išrinkti kitą jo vieton. Tad kuopa jį paliosavo nuo sekr. pareigų, o jo vieton tapo išrinktas d. Mikas Pukis.

Kuopos parengimai sėkmingi, todėl finansiniai laikosi gerai.

Narių skaičium kuopa paaugo jau iki 28-nių.

Nariai siemot gavo jau po antrą labai puikią knygą už savo narystės mokesčių. Atrodo, kad visi užganėdinti knygomis. Jeigu kurie nariai dar nesate gavę knygų "150 dienų Tarybų Lietuvoje", ar antros knygos "Lietuvos Meno Istorijos Bruožai", tuojau kreipkitės prie LLD 78 kuopos fin. sekr. J. K. Alvino.

Apsilankęs Los Angeles'e

Nors mums yucaipiečiams ne visai arti Los Angeles miestas, apie 80 mylių, bet smagu losangeliečius pavadinti draugais, nes jie dažnai aplanko mūsų miestą ir mūsų parengimus. Todėl ir mes dažnai nuvykstame į jų parengimus ir kitas svarbesnes sueigas.

Birželio 6 d. tapo palaidota Marie Peters, tad ir mums teko dalyvauti laido-tuvėse.

Palaidota Inglewoode kapinėse. Puikiai patarnavo laido-tuvų direktorius Adolfas Casperas. Dalyviai skaniai papietavo pas d. Mary Mays Inglewoode. Leo Peters gailėtingai atsisakyė su savo žmona Maryte.

Mirė Romanas Stašys

Birželio 6 d. atsiskyrė iš gyvųjų tarpo Romanas Stašys, išgyvenęs 76 metus. Liko liūdesyje jo moteris Petronėlė, brolis Kazimieras, kuris gyvena Yucaipoj, brolis Walteris Boston, sesutė Katrina Simanavičienė — Providence, R. I., du sūnai, — Vytautas ir Franas, Bostone. Taipgi eilė P. Stašienės giminių.

Velionis buvo gimęs ir augeis Lietuvoje, Pandėlio rajone, Daržupio vienkime. Romanas atvyko į Ameriką dar jaunas būdamas, į Cambridge, Mass. Buvo susitaupęs kiek turto, išdirbinėdamas ir pardavinėdamas minkštus gėrimus

ir ne taip aukštą, kaip daugeliui atrodo. Be to, aukštą gyvenimo lygį ir lengvas gyvenimas kapitalistinėje santvarkoje nėra tapatybė.

savo patento. Po keleto metų toje pramonėje jis važiudamas persalo, gavo paralyžių į kojas, ir abelai labai sunesvelkavo. Vėliau atvyko į Kaliforniją sveikatos pataisyti, bet visvien neteko džiaugtis gyvenimu, nors turėjo puikią stubą ir gyveno Yucaipos kalnų aukštumoje.

Palaidotas birželio 9 d. Redlands Hillside kapinėse. Laidotuvės buvo puikios, karštą puošė daug gyvų gėlių. Sermeninėje ir prie kapo biblijos pamokslininkas paskaitė keletą eilučių iš knygos apie žmogaus gyvenimą. Kadangi dalyvių buvo gana daug ir veik vis lietuviai, tai būtų labai tikėturėti lietuvių kalbetoja.

Po laido-tuvių visi dalyviai buvo pakviesti pietum į stubą ir labai prielankiai pavaišinti.

Didžiai gaila velionio, kuris taip skaudžiai buvo nuvargintas tos nelaimingos ligos. Taipgi išreiškiu užuojutą jo žmonai Petronėlei, likus liūdesyje, visiems šeimoms nariam bei giminėms.

Velionis buvo laisvų pažiūrų, skaitė laikraštį "Laisvė" per eilę metų, taipgi rėmė kiek suprato, visuomeninį judėjimą. Palaidotas su širdingu žmonių pri-jautimu.

Norėdami daugiau informacijų apie velionį, rašykite velionies žmonai: Petronė Stashis, 34639 Avenue B, Yucaipa, Calif.

MALONŪS SVEČIAI

Daug lietuvių iš didmiesčių važiuoja į Floridą, tad floridiečiai džiaugiasi svečiais, o svečiai gerėjasi Floridos grožiu.

Praeitą žiemą čia lankėsi eilė gerų ir malonių svečių, ne tik iš Kalifornijos miestų, bet ir iš tolimesnių kolonijų, kaip Chicago ir jos apylinkės. Nors jau apie kai kuriuos biskelį suvėluota, bet tikiuosi, kad už tai nesupyks, kad ši beita parašysiu.

Žinau, kad daugelio mums neteko susitikti, kurie buvo atvykę į Los Angeles, ar Yucaipa, bet čia paminėsiu tuos, kurie lankėsi pas mus.

Ks. Karosienė, iš San Leandro sykiu su Maryte Baltulionyte, iš San Francisco, lankėsi Los Angeles moterų dienos reikalais ir prakal-bomis. Po parengimo ir prakalbų, minėtos draugės apsilanko (nors trumpai) mūsų kalnuotoj Yucaipoje. Važiudamos į Yucaipa gerokai sušalo, automobiliui sugedus, bet vis vien savo

prizađą išpildė, atvyko, ir gavom gerai pasikalbėti.

Draugės Emilija Drobienė ir Julia Casco irgi apie tą patį laiką lankėsi Los Angeles, ir jos netaip skubėjo į namus, tai porą savaitių pabuvę Los Angeles ir porą dienų Yucaipoje, išvyko atgal į Chicago. Abi labai draugiškos ir vertos pagyrimo moterys. A. Drobienė pirmą sykį lankėsi Yucaipoj, ir malonu būtų, kad ir vėl kada atsilankytų.

Vincas ir Uršytė Burdai, iš San Leandro, dalyvavo Ateivių gynimo konvencijoje Los Angeles, o po konvencijos atvyko į Yucaipa, ir porą dienų praleidome, apie viską pasikalbėdami. Draugai Burdai yra geri veikėjai tarptautiniame judėjime, ir daug laiko pšvenčia Ateivių gynimo reikalams. Ačiū, kad nepamirštate aplankyti Yucaipos lietuvius.

Vėlesniu laiku lankėsi d. Franas Paida ir vilnietis d. L. Jonikas. Abu chikagiečiai ir malonūs draugai. Franukas labai gėrėjosi Yucaips žmonių gyvenimu ir žadėjo kada nors čia apsigyventi. Draugas Jonikas atstogavo San Francisco ir apylinkėje, vėliau atvyko į M. Peters laido-tuves Los Angeles ir aplankė Yucaipos lietuvius per porą dienų.

Esame dėkingi, kad draugai nepasididžiuoja mus aplankyti, nors ir Yucaipa yra daug toliau negu Florida.

Alvinas

Nauja žvejybos įmonė

Klaipėdoje įkurta nauja žvejybos įmonė— Lietuvos refrizeratorių laivyno bazė. Jai priklausus visi keturi didieji žvejybos traleriai — šaldytuvai — "Zigmas Angarietis", "Vytautas Montvila", "Ludasa Girra" ir "Krylovas", gamybinis refrizeratorius "Julius Janonis", transportinis refrizeratorius "Privolžskas", du žuvies šaldymo laivai ir šeši žuvies refrizeratoriai. Bazė gaus du naujus didžiuosius tralerius-šaldytuvus ir vieną gamybinį refrizeratorių.

Naujoji bazė leis geriau išnaudoti didžiuosius žvejybos tralerius — šaldytuvus ir padidinti žuvies sugavimą.

"K. T."

Londonas. — Generolas A. J. H. Cassels, Anglijos karo jėgų komandierius Vakarų Vokietijoje, sako, kad tarp anglių kareivių ir vietos vokiečių kyla labai daug nesusipratimų.

PLYMOUTH, PA.

L.D.S. 60 ir L.L.D. 97 kuopų piknikas—gegužinė įvyks liepos 1-mą dieną toj pačioj vietoj, kaip ir pracityje.— V. Kazlauskienės farmukėje. Pradžia bus apie 12 val. dieną. Kaip visuomet, taip ir šioje gegužinėje bus įvallas gerų užkandžių ir gėrimų. Taipgi, mieli draugai ir draugės, skrantoniečiai, shenandoriečiai, readingiečiai, vilkes-bariečiai ir visos apylinkės geri mūsų simpatikai lietuviai, prašome ir kviečiame dalyvauti mūsų šiame parengimelyje, kur būsite maloniai ir draugiškai priimami ir pakvėpuosite tyru oru gražiame darže bei kieme. Binghamtono draugai ir draugės visuomet gausiai dalyvaus mūsų parengimuose, tad ir šiomet jie dalyvaus šioje mūsų gegužinėje.

Rengimo Komisija kviečia Visus

San Francisco, Cal.

Šiandien, reikalui esant, buvau nuėjus į centrinių mūsų miesto paštą. Nustebau pamčius būrius jaunų studentų ir kitų žmonių su įvairiomis protesto iškabomis prieš atominių bombų sprogdinimą. Vieni jų vaikšto su iškabomis priešais centrinės pašto duris, kiti sėdi su knygomis, dar kiti maršuoja gitaromis skambindami. Išpūdis nepaprastas, nes praėivių daug, nes tai miesto centras. Grupės žmonių stovinėja ir stebi jaunuolius. Sustojus pagal-

Jonikas pas mus

Birželio 2 d. įvyko Berkeley Chicagos "Vilnės" reidaktoriui L. Jonikui pasitikimo vakaras bei pietūs. Drg. Jonikas, proga savo atostogų, atvyko į Kaliforniją aplankyti savo anūkė

ir mažytį labai gyvą proanūki, kuriuo jis labai džiaugiasi. Pasakė mums labai gerą kalbą apie "Vilnės" reikalus ir bendrai palietė šiandieninę pasaulinę padėtį. Prie to, drūčiai pabrėžė L. Prūseikos paminklo statymo reikalą. Vietoje draugai sumetė \$60 paminklui. Aukotojų vardų neteko gauti, kas kitas tuo pasirūpins.

Nuo pietų "Vilnės" reikalams liko \$20. Žmonių turėjo būti daugiau, tačiau šiuo tarpu kai kurie atostogauja; antra, šis pokylis buvo suruoštas paskubomis, todėl ne visiems teko apie jį sužinoti.

Labai gaila P. Rotomskio

Rodos, sunku įsivaizduoti, kad Povilo Rotomskio jau nėra gyvųjų tarpe. Prisimenu 1960 m., kai teko būti Lietuvoje su pirmąja turistų grupe. Pirmą kartą buvo proga pažinti Rotomskį. Jis mums visiems buvo toks geras, toks širdingas, toks mielas. Nepaisant dažnai jam duotų net netikslų klausimų iš mūsų turistų, jo nuotaika visomet buvo gera ir šypsa iš jo veido neišnykdavo. Pamanydavau: kada jis turi laiko poilsiui bei miegui! Pav., vieną kartą grįžome iš Palangos į Vilnių 1:30 val. ryto, tačiau Rotomskis dar laukė mūsų "Vilniaus" viešbutyje. Jis rūpinosi, kad mus 150 kilometrų keliu privargino. Jis pakvietė visus prie arbatos. Dažnai teko matyti jį vėlai vakare ir anksti ryte.

Džiaugėmės sulaukę d-ro Margerio knygos "150 dienų Tarybų Lietuvoje." M—rie

KRISLAI

(Tąsa iš 1-jo pusl.)

dus, kurie gali pakenkti vokiečių kariuomenei". Skaitai tuos dokumentus ir galvoji: Tai ve kokie sutvėrimai čia Amerikoje "laisvina" Lietuvą!

So. Bostono menševikų gazietas (birž. 6 d.), parodydamas, kuo yra pavirtusi mūsų senoji tėvynė, šaukia: "Ir kiaučių šėrėja turi už taiką mitingauti!"

Matote, pagal menševikų "mokslą", kiaučių šėrėja nėra nė žmogus. Jai neprivalo rūpėti tokie reikalai kaip taikos išlaikymas!

Gi Chicagos menševikų dienraštis (birž. 5 d.) su pasididžiavimu svieta informavo, kad neseniai įvykęs Antrojo Internacionalo kongresas "pasmėrkė komunistų kolonializmą".

Bet tai nėra jokia naujiena. Pagal naująjį Amerikos žvalgybos agentūros direktorių, visus socialistų kongresus šaukia, ruošia ir finansuoja toji agentūra. Taigi, Antrojo Internacionalo rezolucija prieš "komunistų kolonializmą" buvo tos agentūros iškepta ir pateikta priėmimui.

Šiuos krislus berašant iš pašto ateina gražiai išleista didžiulė knyga "Lietuvos Komunistų partijos atsisaukimai, II". Ją išleido Valstybinė politinės ir mokslinės literatūros leidykla Vilniuje.

Tai rinkinys Lietuvos Kompartijos atsisaukimų, pasirodžiusių Lietuvoje penkerių metų, tarp 1924—1929 m., laikotarpyje.

Mums, tuo laikotarpiu gyvenant Amerikoje, nė įsivaizduoti negalima, kokį didelį, kokį platų darbą vedė Lietuvos Kompartija smetoninės diktatūros laikais. Tik dabar apie tai sužinome iš tokių knygų kaip ši. Tai be galo svarbus istorinės informacijos šaltinis.

Ottawa.—Tarybų Sąjunga persergėjo Kanadą prieš leidimą jos teritorijoje rengt JAV atomines bazes.

Boston, Mass.

Retas įvykis

Birželio 16 dieną suėjo penkiadešimt metų nuo Rapolo ir Bronytės Čiuberkių susituokimo. Tai yra retenybė tarp lietuvių išėvių, o mums pažangiečiams labai malonu pasveikinti jubiliatų, kad jie sulaukė auksinio jubiliejaus.

Neteko man būti jų vestuvėse, nes aš buvau dar Lietuvoje. Tačiau Čiuberkius pažįstu apie keturiasdešimt metų. 1917 m. atis buvo suruoštas paskubomis, todėl ne visiems teko apie jį sužinoti.

Čiuberkių punktualūs mitingų ir parengimų lankytojai. Mažai buvo tokių pokylių ir vakarienių, kad Bronytė nespaspadiniautų. O ką ir bekalbėti apie jų duosnumą! Vargiai surasi tokį reikalą, kad aukotojų sąrašė neskambėtų jų vardai. Net ir dabar, man besiruošiant į tėvynę, Čiuberkiene sako: Jeigu matysi kam reikalą, tai užrašyk "Laisvę," o aš pamokėsiu.

Čiuberkių susituokę pasirinko teisingą kelią. Nežiūrint, kad gyvenimo bangos juos blaškė į visas puses, jie viską nugalėjo. O ypačingai jie visus viltis buvo sudėję į savo sūnelį Stasiuką. Stasiukas buvo nepaprastas jaunuolis. Jis bu-

vo gilus Markso ir Lenino pasekėjas, Amerikos pažangaus jaunimo pažiba. 1957 m. žiuri ir negailestinga mirtis išplėšė Stasiuką iš gyvųjų tarpo ir kirto smūgį tėvams.

Ar toks žiaurus smūgis neatsiliepė į draugų Čiuberkių gyvenimą? Taip, jis buvo skaudus smūgis. Drg. Rapolas jau kelinti metai sirgulinuoja ir pasitraukė iš viešo veikimo. Neperstipriausia sveikata ir Bronytės. Linkiu draugams Čiuberkiams sulaukti deimantinio jubiliejaus.

Jaunutis

Pittston, Pa.

Mirė Antanas Kaluzevičius

Birželio 2 d. mirė Antanas Kaluzevičius, gyvenęs 14 Prospect St., Pittston, Pa. Antanas mirė sulaukęs 71 metų amžiaus, palaidotas birželio 5 d. be bažnytinio apeigų, Lietuvių Laisvose Kapinėse, Wyoming, Pa.

Antanas Kaluzevičius buvo pažangus žmogus, skaitė "Laisvę" ir prigulėjo L. L.D. 97 kuopoj. Antanas paremdavo aukomis mūsų pažangią spaudą ir abelnai progresyvių judėjimą.

Labai apgailestauju, kad negalėjau dalyvauti Antano laidotuvėse, nes su žmona gegužės 22 d. buvome išvykę į Floridą, o sugrįžome

PITTSBURGH, PA.

Mirus

FRANCES KROLL

Giliausią užuojautą reiškiamės jos motinai Agnes Kudis ir jos vyrui Juozui, jos tėveliui Petruui Martinkui ir jo žmonai. Taipgi užuojauta mirusios vyrui Eugene, dukrelėms, sūnui, žentui ir anūkiui.

M. ir P. Paulauskai M. Grdovic
J. ir A. Miliuskai (Savukaitienė)
A. ir P. Česlikai J. Mažeika
St. ir U. Paich J. Purtikas
St. Orda Geo. Lekavičius
R. Strielčiūnienė

BRIDGEPORT, CONN.

Mirus

VIKTORUI P. MILLER'UI

Reiškiamės giliausią užuojautą jo žmonai, sūnams, dukrai, broliui ir seseriai, taipgi visiems jo artimiesiems.

A. Švegžda J. ir L. Mockaičiai
M. Arison J. ir U. Petrušaičiai
M. Valatkienė P. ir H. Baranauskai
A. Skirka

tik birželio 8 d. Taigi, su grįžę sužinojome, kad draugas Antanas Kaluzevičius jau palaidotas.

Išėkis, Antanai, šios šalies žemelėje! Mes reiškiamės giliausią užuojautą jo likusiai žmonai ir sūniui ir jo šeimai. V. Žilinskas

Atėnai. — Graikijos santykiai su Bulgarija gerėja, o su Turkija darosi prasčiau.

Mirtis užgesino tavuosius jausmus.

Ir tu jau negrįsi — negrįsi pas mus.

Nors gese, išnyko vilionių sapnai.

Bet liko gi žymės, kad tu gyvenai.

Tos žymės — ne ledas — netirps, nepražus, —

Drauguos atminimas paliko gražus!

Domininkas J. Burba

mirė Birželio (June) 21, 1959

Juzė Burbienė

Amilija ir Vladas Juškevičiai

Marytė ir Motiejus Zoubrai

Stamford, Conn.

PITTSBURGH, PA.

MIRUS

FRANCES KROLL

(po tėvais Martinkiūtė)

Reiškiamės širdingą užuojautą jos tėvams, vyrui Eugene Kroll, jos dukterims, sūnui ir visiems giminėms. O tau, miela Frances, ramiai ilsėtis šaltojoj žemelėje.

A. Praidienė

D. Urbonavičienė

EROCKTON, MASS.

Atminčiai mano mylimai žmonai Onai, kuri mirė birželio 18, 1961.

Išėkis, miela, šitame kalnely,
Išėkis tu čia amžinai.
Mes lankom ir rėdom tavo kapelį,
Ir gailimės tavęs, kad mumis palikai.

Prisimena mums tos tavo dienos,
Kai dirbai, rūpinais mumis,
Tu ilsiės čionais, bet tos tavo dienos
Kas dieną stovi prieš mumis.

Visiems mums yra liūdna,
Kad tavęs nėra su mumis.
Kad tu galėtum mumis girdėti
Kaip mes kasdieną minim tave.

Bet tu negali manęs girdėti,
Nes žeme užlota gliiai esi.
Tai klausiu tavęs, miela Onute,
Kada ir mane prie savęs priglaiusi.

Jonas Stoškus, vyras

Ona Shilanskienė, dukterė

Andrius Shilanskas, žentas

Andrius ir Carol, anūkai.

Baltimore, Md.

'LAISVĖS' PIKNIKAS

Rengia Amerikos Lietuvių Darbininkų Literatūros Draugijos 25 Kkuopa

Birželio-June 24, 1962

Pradžia 11 val. ryto. Muzika nuo 3 iki 7 val. vakaro

Slovak National Home Park, 6526 Holabird Ave.

Brooklyno Aido choras, vadovybėje M. Stensler, dalyvaus programoje

Gerbiamieji! Šis piknikas įvyksta gražioje ir prieinamoje vietoje. Gera muzika, puikios dainos jus čia palinksmins. Apart to, bus gerų valgių ir šalto alaus užtenkamai visiems.

Ižanga 75c asmeniui

KELRODIS: Iš Philadelphijos imkite kelią No. 40 ir važiuokite iki Baltimorės; privažiavę Heaven St. (antra gatvė), sukite į kairę ir važiuokite iki Lombard St., čia sukite į kairę ir pervaziavę tiltą laikykitės tiesiai iki Holabird Ave., čia sukite į kairę, ir 1½ milės pavaziavę kariaujame šone rasite pikniko vietą, o dešiniajame šone yra kareivių Camp.

Iš miesto busą No. 20 reikia imti ant Baltimorės St., ir jis priveža iki pikniko vietos.

LITHUANIAN PICNIC. SUNDAY, JUNE 24, 1962. MUSIC FROM 3 TO 7 P. M.

SLOVAK NATIONAL HOME & PARK, 6526 HOLABIRD AVE.

Program: Aidas Chorus from Brooklyn, N. Y. Good Orchestra. Refreshments.

Admission 75 cents

Lietuviškos naujienos

Rašo A. ZIENIUS

Deksnyš tęsia apie "iluzijų sudužimą"

Jonas Deksnyš, šiuo metu Vilniuje gyvenęs, buvęs "laisvintojas," Vilniaus "Svyturio" žurnale nr. 10 pasakoja tęsinį, kaip pokario metais buvo "laisvinama" Tarybų Lietuva. Kaip 1946-7 metais jis su "Valiuliu" pasiekė Tuebingeną, kaip ten Krupavičių, Kairių, Bieliukų įtikinėjo, kad "tautos pagrindas randasi krašte, o ne kažkur emigracijoje." Kad jie bandė įtikinti, jog "laisvinimas" bus paremtas "visiškai nerealiu tarptautinės padėties supratimu ir labai naiviomis ateities įvykių prognozėmis." Įtikinti, kad atsakomybė "tenka mums visiems — "pogrindžio" vokiškosios okupacijos metais Lietuvos vadovams."

Zakevičius užmezgęs kontaktą su britų žvalgyba

Tuo metu, tęsia Deksnyš, iš britų zonos persiskubinęs S. Zakevičius. "Pasidabinęs ir su puikiu limuzinu" jis džiūgavęs, kad britus padaręs "sąjungininkais," o per tai prie jų prisijungęs ir diplomatijos šefas Lozaraitis bei Londono esąs Balutis. 1946 metais britai susitiko su Deksnio grupe. Jie aiškiai pasakė, kad "laisvinimo" kaip tokio jie negalį remti, bet jiems terūpi paprasčiausias špioniažas. Tada Luebecke buvo susauktas "laisvintojų" susirinkimas, kuriame be jau minėtų asmenų taip pat dalyvavo Alg. Vokietaičius, Alg. Greimas ir Vyt. Stanevičius. Visą susitikimą finansavo ir suorganizavo britų žvalgyba. Buvo nutarta organizuoti kiti kelionę Lietuvon, o ten įtikinti "sukilėlius" pereiti prie pasyviosios veiklos, o užsienyje su britų pagalba paveržti iš krikdemų politinės buržuazinės visuomenės vadovavimo iniciatyvą.

Deksnyš pasibaisėjęs "sukilėlių" veidu

Antru kartu Deksnyš išbuvo Lietuvoje kelis mėnesius. Tada tai įsitikinęs "ginkluotojo sukilimo dalyviu moraliniu išsigimimu, politiniu žlibumu, buožine psichologija, tamsiu religiniu fanatizmu." Jis kurį laiką slapstėsis netoli Ižlaugo stambaus ūkininko Varkalos sodyboje. Vyriausias sūnus Algis — "Zaliukas" — buvo vietinės banditų gaujos "Geležinis Vilkas" vadas. Jis pats žudė, o vien jo įsakymu buvo nužudyti nemažiau kaip šimtas žmonių. Jis, Deksnyš, nuo sūnau rankos ir mirties apsaugojęs senį Varkalą ir dvi dukteris už "išplepėjimą." Senieji Varkalai ir buvęs mokyklos draugas pasakojė, jog jaunasis Varkala nuo mažumės turėjęs patologinių homoseksualiųjų palinkimų, kurie prasiveržė pokarinio laikotarpio metais.

Kitas vadas—Jočys

Prienu-Butrimonių apylinkėse vadu buvo prieškarinės kariuomenės administracijos kapitonas slapyvardis Ažuolis—Jočys. Jo įsakymu liepos 31 d. naktį turėjo būti išžudytos žemės ūkio reformos metu žemę gavusių naujakurių šeimos. Deksnyš bandęs tą "Baltramiejaus naktį" sulaukyti, bet Ažuolis su savo grupe

visgi spėjo nužudyti 42 vyrus, moteris ir vaikus. Ūkininkų tarpe tai išsukė pasibaisėjimą. Deksnyš prisipažįsta, kaip jis sufabrikavęs, grįždamas atgal į užsienį, tariamus antitarybinių organizacijų dokumentų rinkinius. Jis, girdi, apie tikrąją dokumentų vertę betgi painformavęs Vokietaitį, Stanevičių, Valiulį, Greimą ir Railą. Fabrikacijos buvusios būtinios pakelti savosios grupės vertę britų žvalgybos akyse, o ypač kovojant su "tikraisiais" priešinkais — kitomis iševių politinėmis grupėmis.

Zilinskas — britų žvalgybos agentas

Toliau Deksnyš pasakoja, kad Lietuvos pasiuntinybės Stockholme sekretorius Zilinskas iš pat pradžių buvo įtartas buvus britų žvalgybos patikėtiniu, ką vėliau iš jo paveržęs Zakevičius. Grįžus Deksnui į Švediją, britai davė jam kelis tūkstančius švedišku kronų ir pareiškė imą jį "savo globon" su viena sąlyga—"neturėti jokių kitų 'dievų, tik juos." Tačiau Deksnyš per Vokietaitį visgi susirėšęs su amerikiečių konsulu Andersonu ir dar švedų žvalgyba.

Na, ir prasidėjęs "labai sudėtingas, pilnas nepasitikėjimo ir vieni kitų apgadinėjimo žaidimas." Britai įtikinėję, kad tik jie turi pakankamai išminties vadovauti antitarybinei veiklai Lietuvoje; amerikiečiai esą nepriaugę, o tikrai sutvarkius špioniažo tinklą, jankiai mokėsią gerą kainą visiems. Švedai, sakė britai, per karą išmoko šnipinėti visiems už gerą kainą. Amerikietis gi aiškino, kad britai visada žarstė žarijas svetimomis rankomis. Girdi, savo finansinį nepajėgumą britai dabar bandą kompensuoti suktumu ir klasta.

Girdi, jo viršininkai Vašingtone kategoriškai atsakė šiuo atveju bendradarbiauti su britais.

"Pasitarimai" su britų žvalgyba

1947 metais Deksnyš su Stanevičium išvykę Vokietijon tartis su VLIKU. Visą kelionę apmokėjo britai. Jie laikė Deksnį ir Stanevičių kaip labai svarbius asmenis vokiečių senoj pily, kurioj jie vaidinę turkus. Britų karininkai ten įtikinėjo, kad visa antitarybinė veikla Lietuvoje turi būti pajungta špioniažo veiklai. Jis, Deksnyš, ir Vokietaitis vis sukė į britų bendradarbiavimą politinėje plotmėje. Stanevičius pasitarimuose tedalyvavęs tiek, kad kad bokse anglas kapitonas jį vis nokaustu nugalėdavęs.

Pasitarimai prie nieko neprivedę ir britai tada išsukė savo patikėtinį Zakevičių, kuris piktai reikalavimai privalą būti priimti, nes kitaip visas šis pabėgėlių veikimas tebus "tuščias, romantiškas ir politiškas bevaisis žaidimas." Britai paskui pradėjo baimintis, kad viešėjimas pilyje gali būti iššifruotas kitų žvalgybų.

Nesutarė nė su VLIKU

Deksnyš, baigdamas šią ištrauką iš rašomos knygos, toliau rašo, kad nei pasitarimai su Kairiu, Krupavičium, Bieliuku ir Ambrazevičium nebuvo nė kiek sėkmingesni. Girdi, Krupavičius ir Ambrazevičius nuo pradžios nepatikėjo fabrikuotais dokumentais, jų nepripažino, su jais nesiskaitė, matyt, naudodamiesi savo informacijos Lietuvoje šaltiniais. (Būdinga, betgi, kad jiedu net ir žinodami tikrąją padėtį Lietuvoje, toliau savo asmeniškais tikslams skatino kraujo liejimą ir iš to atsiradusią baudžiamąją akciją.)

Taip baigiasi antras tęsinys Jono Deksnio pasakojimo apie pokarinę "laisvinimo" veiklą, kuri paliko lietuvių tautoje tokius skaudžius pėdsakus.

Suaušdė lietuvių spekuliantą

Kaip praneša "Tiesa," birželio 8 dieną Lietuvos TSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumas atmetė Juozo Tamašausko malonės prašymą, ir jis buvo nužudytas. Tamašauskas buvo Aukščiausiojo Teismo nubaustas mirtimi "už ypač stambų grobstymą Kauno Mėsos kombinatė." Būdamas "prekių žinovu," kartu su kitais tautiečiais — J. Kasperavičium ir J. Liutkunim, J. Tamašauskas supirkinėjo valiutines vertybes. Pas jį buvo surastos 2,277 aukštinės monetos, kurios perduotos valstybės išdui. Dabartinėje Lietuvoje šitokios spekuliacijos laikomos kenksmingomis visuomenės labui.

Skaičiavimo Mašinų įmonės ieško specialistų

Su nuostaba skaitai žinias, rodančias, kad lietuvių matematikai ir technikai gambiai sprendžia tokių komplikotų kaip skaičiavimo mašinų tobulinimo, jų įgyvendinimo ir gamybos problemas. Štai birželio 8 "Tiesoje" skaitome, jog Vilniaus skaičiavimo mašinų gamyklai reikalingi dešimtinio ir paleidimo specialistai. Taip pat kviečiami įstoti į 6 mėnesių kursų tie, kurie domisi šia profesija — radiotechnikos ir elektrotechnikos specialistai inžinieriai, technikai ir fizikai. Nurūdoma, kad vidutinis atlyginimas apmokymo metu bus iki 100 rublių per mėnesį. Kursantai bus siunčiami į įvairius miestus TSRS ir užsienyje.

Kas bus padaryta su "Manhattan Beach"?

Prieš keletą metų čionai buvo federalinės valdžios lakūnų lavinimo laukas-stotis. Bet nuo 1956 metų vieta jau tuščia. Ji turi 26 didžiulius gerus pastatus. Ji užima 66 akrų žemės plotą. Kas su ta "Manhattan Beach" turėtų būti padaryta? Yra dvi nuomonės. Viena, kad tie pastatai būtų sutvarkyti ir kad juose būtų įrengta kokia nors dailės mokykla. Miestui tokios mokyklos labai reikia. Ją galėtų lankyti iki tūkstančio jaunų žmonių.

Bet kitas pasiūlymas reikalauja šitą didžiulį plotą prie vandens apvalyti nuo pastatų ir paversti pajūriu su maudynėmis. Tai būtų naujas "byčius." Jame galėtų sutilpti 25,000 žmonių karščiams užėjus ir 4,000 automobiliams pastatyti vieta.

Kuris planas bus priimtas ir įvykdytas? Pamatysime.

Varšuva. — Visloje priėmė 6 TSRS jūrininkai.

Visų Tautų piknikas jau šį sekmadienį

Sekmadienį, birželio 24 dieną, Camp Midvale, Wanaque, N. J., įvyks VISŲ TAUTŲ metinis piknikas.

Vieta nepaprasta. Ją supa įvairių spalvų ir rūšių bei veislių medžių miškas. Maudynės ir kiti patogumai randasi ant vietos.

Maisto turės įvairaus ir už labai prieinamą kainą, nereikės rūpintis jį iš namų vežti. Maistą gamins įvairių tautų ekspertai.

Kelionė "round trip" \$1.50. Busai išeis nuo 49 E. 21 st., kampas S. Park Ave., Manhattane, 9 val. ryto. Grįš apie 7 val. vakaro. Užsakymui sėdynių telefonas: OR 4-5058, arba asmeniškai, virš paduoto adresu. Prašo su užsakymais nelaukti paskutinių dienų.

Rengia ir kviečia visus Amerikinis Komitetas Sveturgimiams Ginti

MIRE

Pirmadienį Alyvų kalnelyje Maspetho tupa supiltas naujas kapas. Ten palaidotas mūsų senas "Laisvės" skaitytojas draugas V. Siubeika. Velionis buvo pašarvotas Williamsburge, Bal-las šermentinėje.

Reiškiame giliausią užuojautą draugei Veronikai Šibeikienei, giminėms ir draugams. Prašome ką nors iš velionies artimųjų suteikti "Laisvės" skaitytojams apie tą iš gyvųjų tarpo išsiskyrusį draugą daugiau informacijų.

DOVANOJO "LAISVEI"

Sekami Lietuvių Namų Bendrovės šermininkai dovanuoja "Laisvei" savo šėrus:

Martha Johnson, Hartford, Conn., 5 šėrus

J. Yasiunas, Bridgeport, Conn., 4 šėrus.

Anastazija Paukštienė, Miami, Fla., 1 šėrą.

Širdingai jiems ačiū už dovanas!

Teisėjas Keogh surastas kaltu

Per mėnesį laiko besitęsęs teismas baigėsi. Per 3 dienas svarstę, prisaikintieji teisėjai (džiūrė) priėjo bendrą nuomonę:

Niujorko valstijos aukščiausiojo teismo teisėjas J. Vincent Keogh, buvęs prokuroro padėjėjas Elliot Kahaner ir Antonio Corallo — kalti. Kalti jie tame, kad bandė "paveikti" federalinį teismą, teisusį tūlą "Jukebox" operatorių Sanford J. Moore.

Teisme buvo iškelta aiškinten tas faktas, kad Keogh ir Kahaner gavo iš Corallo \$35,000 už paslaugą, už bandymą paveikti teisėją, kad jis paskirtų juo mažesnę bausmę Moorui.

Visų trijų byla buvo svarstyta federaliniame teisme Manhattane prie teisėjo Edward Keinfeldo. Džiūrėje buvo devyni vyrai ir trys moterys.

Visiems trims, surastiems kaltais, didžiausia bausmė gresia: penkeri metai kalėjimo ir \$5,000 pinigine pabauda kiekvienam. Ar jiems tiek bus paskirta, sunku pasakyti. Bausmės paskelbimas įvyks liepos 17 d.

Šis teismas iškėlė gan juodu dėmių ant "garbingų vyrų" sąžinės.

Bet teisėjas Keogh sako: "Aš nekaltas, apeliuosiu į aukštesnį teismą."

Susizeidė Alb. Mikalaus ir Ona Cibulskienė

Sofija Petkus, Moterų sekretorė, telefonu pranešė apie ištikusią nelaimę Albina Mikalaus.

Praėjusį ketvirtadienį, birželio 14 d., lipant laiptais savo namuose, Albina Mikalaus puolė ir gana sunkiai susizeidė, nors kaulų nesulaužė. Albina randasi savo namuose, 110-06 91st Avenue, Richmond Hill.

Linkime draugei Mikalaus greit susveikti!

I. T. M.

Ona Cibulskienė, eidama šalgytviu ir nepastebėjusi mergaičių prištios virvutės, parpuolė ir labai sumišuše ranką per riešėlį.

Gaila!

Piknikas

Birželio 10-tą greatnekičių Kasmocių sode įvyko jaus piknikas. Vieta miškinga, tai po klevų plačiais lapais smagiai svečiai piknikavo, vaišinosi. Vieni iš namų atsivežtais patiekalais dalijosi, o kiti ant vietos paruoštais valgiais soti-nosi. Smagūs pokalbiai, pokštai aidėjo prie visų stalių. Popietė greit ir draugiškoje nuotaikoje praėjo.

Piknike matėsi svečių ir iš toliau: Gaskauskai, F. Klaston iš Ilgosios salos; A. Giedra iš White Plains; Juškevičiai ir Philipse su kineivite iš Stamford. Gal buvo ir daugiau iš toliau atvykusių.

Vakarop pikniko vieta susiaurėjo. Salėje įvyko vestuvės. Triukšmingas orkestras ėmė groti vestuvių maršą ir naujoviškas šokių melodijas.

Sudėtinga padėtis tūlais atvejaus piknikautojams sudarė nepatogumų. Parko savininkas teisinosi, kad per klaidą išnuomavęs salę vestuvėms pikniko vakarą. Pikniką baigėme su linksmu muzika. Kaip mokėjome, abiejį parengimai sutilpome. Kam tokia padėtis sudarė nepatogumų, pikniko rengėjai apgailestauja ir atsiprašo, nors klaida buvo ne iš jų pusės padaryta.

Pastabos

Gal bus vietoje čia padaryti papeikimą visų vietinių LLD kuopų nariams už neatsilankymą į pikniką. Jis tik vienas per metus buvęs ruostas. Kitiems išėjimams liko visi apskriti metai, tai vieną dieną atidėti savo organizacijos parengime dalyvauti nėra didelis pasiaukojimas. Nariai negalėjo rasti vietos pasiteisinimui. Net ir oras buvo palankus piknikui. Busas vežė į pikniką ir parvežė iš jo.

Keli žodžiai busų užsakymo reikalu

Paskutiniu laiku autobusu samdymas nešė nuostolius. Kad neneštų nuostolių, reikia iš anksto gauti keleivių užsisakymus sėdynių ir mokesčių už jas. Tik tada jau galima užsakyti busą.

Padėka

Piknikai neįvyksta be darbo. Ir šiame patarname prie įvairių darbų šie: U. Bagdonienė, M. ir J. Juška, W. Mikulėnas, W. ir Viola Venskūnai, P. Bečis, J. Kupčinskis, O. Cibulskienė, J. Grybas, M. Stakovas.

Rengėjai labai dėkoja visiems už talką darbe ir atsilankiusiems į pikniką.

Dalyvis

Nauji patvarkymai ligoniams tvarkyti

Jau seniai jaučiamas didelis nepasitenkinimas su tvarkymu Niujorko mieste protinių ligonių. Ilgiausiai jie išlaikomi miesto Bellevue ligoninėje. O ten baisygos susikimšimas. Ten šalygos beveik nepakenčiamos.

Įvedami nauji patvarkymai, kurie paskubins tokių ligonių pervedimą į valstijos užlaikomas proto ligoniams ligonines. Nuo dabar tokius ligonius priims ir "išsijos" dvi miesto ligoninės ir aštuonios šiaip didesnės ligoninės. Jos ligonių su patarimais perduos Bellevue ligoninei, paskui be trukdymo ir po tam tikros procedūros ligonis peris į Kings County ligoninę, o iš ten jau bus pasiųstas į valstijos vieną kurią ligoninę. Sakoma, kad bus dedamos pastangos tą visą procedūrą atlikti trumpiausiu laiku. Bus daroma taip, kad nei Bellevue, nei Kings County ligoninėje ligoniai nebūtų ilgai laikomi.

Prie šių naujų patvarkymų prieita po ilgo tyrinėjimo, kurį atliko specialiai sudaryta komisija, kuriai pirmininkavo dr. Lawrence Colb. Betyrinėdama dabartines procedūras, susietas su proto ligonių globa, komisija surado nepakenčiamų blygybių. Kartais tik su mažais protiniais negalavimais žmogus, patekęs į visokias pinkles, pasidarą tikru ligoniu.

Reikia, sakoma, tikėtis, kad naujoji programa tuos netikslumus pašalins. Svarbu, kad pagaliau tapo rimtai susirūpinta.

Rep.

Reikia, sakoma, tikėtis, kad naujoji programa tuos netikslumus pašalins. Svarbu, kad pagaliau tapo rimtai susirūpinta.

Rep.

Rep.

Rep.

Rep.

Rep.

Rep.

Rep.

Rep.

Rep.

Rep.

Rep.

Rep.

Rep.

Rep.

Rep.

Rep.

Rep.

Rep.

Rep.

Rep.

Rep.

Rep.

Rep.

Rep.

Rep.

Rep.

Puikus Rooseveltienės patarimas tėvams

Mrs. Roosevelt ragina tėvus kovoti prieš platinimą rasinės bei religinės neapykantos. Ji sako: tėvų atsakomybė labai didelė ir svarbi. Jei tik išgirstate tokius išsitarimus, kai jūsų vaikai girdi, tuojau užprotuokite. Tegu vaikai žino, kad jūs priešingi neapykantos propagandai.

Deja, daug tėvų patys savo vaikams įkalbinėja visokių išmisulų apie kitos tautybės bei religijos žmones. Jie patys savo vaikus nuodija prietarais.

Juo toliau, tuo blogiau

Miesto Apšvietos tarybos Vaikų priežiūros biuras yra suradęs, kad Niujorko miesto mokyklose smarkiai yra pakilęs narkotikų vartojimas. Daugiausia aukų atsiranda vidurinėse mokyklose. Tiesa, skaičius tokių moksleivių nėra per didelis, bet pavojus tame, kad jų skaičius kasmet auga. Tokie vaikai bus išimti iš mokyklų ir padėti į ligonines. Ten jie bus gydomi.

PROTESTAVO

New Yorkas. — Du Long Islando gyventojai — Harry Purvis, 46 metų amžiaus, iš Northport, ir E. R. Stabler, 55 metų, iš Syoset—laiveliu nuplaukė į Washingtoną ir protestavo prieš JAV atominų bombų bandymus. Jie JAV prezidento raštineje įteikė Jungtinių Tautų rezoliuciją prieš atominų ginklų bandymus.

AIDO CHORUI
BROOKLYN, N. Y.
Sveikiname Aido Chorą su 50 metų meno saviveiklos darbuote.
Linkime dar ilgų metų tarnauti pažangiajai progresyvei visuomenei.
ALDLD 198 kp.
Oakland, Calif.

DU ŽODYNAI JUMS
Išleisti 1961 metais Lietuvoje

Vienas Anglų-Lietuvių Kalbų
Angliški žodžiai lietuviškai išdėstomi bei išaiškinami
511 Puslapių — Kaina \$3.50

Antras Lietuvių-Anglų Kalbų
Lietuviški žodžiai angliškai išdėstomi bei išaiškinami
511 Puslapių. Kaina \$3.50

Gaunami "Laisvės" Knygyne
Užsisakydami kartu prisiųskite ir mokesčių. Pinigų perlaidas (money order) ar čekius rašykite:
LAISVĖ
102-02 Liberty Avenue Ozone Park 17, N. Y.

6 p.—Laisvė (Liberty)—Antr., birželio (June) 19, 1962